

**Tiberij Bacilerij Bononiensis Lectura
 in Tractatū Calculatoris de inten-
 sione & remissione quā illo le-
 gēte Frānciscus taegius
 scriptitavit: Anno
 AD. D. vij.**

Cum gratia & Privilegio.

Magnifico atq; excellentissimo. d. Augustino panigarole senatori Regio
 N. iustissimo Tiberius Bacilerius Bononiensis. S. P. D.

Superioribus annis magnifice atq; excellentissime Augustine: vt flo-
 rentissime huic Ticinensi academie pro viribus satisfacerē: omnes
 explicauimus Aristotelis & sui fidissimi Cōmētatoris Auerrois sen-
 tentias: quas in Dialectica: Naturali: Diuinaq; philosophya suis in monu-
 mentis reliquerunt. Lectura in libros auscultatorios in lucē prodijt Illustri
 dicata atq; excellentissimo. d. Jafredo Caroli Senat^o Mediolani Præfidi
 integerrimo benefactori meo obseruandissimo. Etere quoq; Deo fauente
 propediē in publicū ostēdentur. Presenti aut anno: cuz nihil sit qd̄ auditori-
 bus obsequentiſſimis denegare possim & presertim in re litteraria: nō potui
 diebus non ordinarijs nō exponere tractatum Calculatozis de intēſione in-
 scriptū & remissione: quas pfecto lectōes pspicacissim^o adolescēs Frācisus
 taegius fili^o mag^o ac egregij viri. d. Bartholomei taegij Regij thesaurarij
 Nouarie: tāto ordine: tātaq; diligētia ordinauit: vt paucis qd̄ admodū addi-
 tis & sublatis ppriū recognouerint auctore. Quare vt florētissima hec aca-
 demia facile perspiciat me nunq; aliquid pretermittere: quod ad cōem oīz
 spectat vtilitatē: hec in predictū tractatū elucubratiūcula in publicū tibi fau-
 toxi meo precipuo dicata in p̄ſentia manifestatur. Nunus hoc lz sane pusil-
 lum sit: sat tñ mibi est: vt verū obseruatiē erga te mee existat testimoniū: satq;
 mibi sit declarare Ticinēſez academiā hac tēpeſtate tot pbatissimis ornari
 doctozibus qua tibi regenda: p̄ſeruāda: amplificādaq; comissa est: quo fit vt
 litteratissimū totius Italie viri tibi se non parum debere aperte fateantur.
 Valeat. D. Tua cui me comēdo. Datū Papie. O. D. viij. Kal. Julij.

Tiberij Bacilerij Bononiensis Le-
 ctura in tractatu Calculatozis de
 intensione & remissione.

Senes qd̄ ha-
 beant intēſio
 & remissio q̄
 litatis attēdi
 p̄les sunt opi-
 niones. Pro
 quo primo ē
 notādū qd̄ in-
 tensio p̄t da-
 p̄r accipi. p̄
 mo p altera-
 tione mediāte qua q̄litas acquir̄: & sic
 loquendo intēſio est motus. Alio mō-
 di intēſio qualitas mediante qua aliqd̄
 est intēsum: sicut calidū est intēsum me-
 diante caliditate: & sic p̄portōalr de re-
 missione dicēdus est. S; de intensione
 & remissione sc̄do modo dictis ad p̄ns
 fit locutio.

Extractantur in facultate calculatozia
 p̄positōes nāles: modo tñ mathemati-
 cor: q; tractat^o oēs calculatozis mo-
 tū p̄cernūt: cū d̄ motu sit discutiēdū ter-
 tio & vltimis quattuor p̄p̄ſes auscultatiōis vo-
 lumib^o: vt vobis rē gratā ac putilē facerē: libellū
 hūc Calculatozis d̄ intēſioe & remissioe: primū in-
 quā ordine: necnō & doctrina deo fauēte dieb^o fe-
 ſtiuis p̄sequar. lz hoc tpe ab officio artē calcula-
 tozia iterptādi eſſem plane alienus.

Intēſio Calculatozis in p̄nti tractatu est pri-
 mo exponere penes qd̄ attēdat intēſio & remissio
 qualitātū. ¶ Secūdo nūquid gradus summ^o sit
 remissus. ¶ Tertio: vtrū v̄z sit q; nullus gradus
 sit ita intēsum sicut remissus. ¶ Quarto: nūqd̄ ex
 vniformi dep̄ditōe intēſioe sequat vniformis ac-
 q̄ſitio remissiois. ¶ Quinto: vtrū eque p̄portōabi-
 liter & eque velociter maiores remissio sicut inten-
 ſio minorat. ¶ Sexto: nūqd̄ si a nō gradu remissio-
 nis incipiāt aliqua duo eque velociter p̄tinue acq-
 rere d̄ remissioe: p̄tue p̄manebūt eā remissa. Et
 ſilabim^o nos obiē nūqd̄ q̄litates p̄tue sint s; gra-
 dus certos i eodē ſubiecto cōpoſſibiles. Et vtrū
 in intēſioe maneat eadē qualitas numero a prin-
 cipio vsq; in finē alteratiōis: his diligēter exami-
 natis huic libello finē imponem^o: & ad maiora cā
 veſtrame accingere non dubitabo.

Primo igit Calculato: adducit in mediū di-
 ſtinctionē de intēſioe: que si audiat p̄ alteratione
 qua q̄litas acquir̄: est mot^o. ¶ Tñ ē aia aduertēdū
 qd̄ oīs forma: ſiue ſubſtātilis: ſiue accētalis quā-
 tū ad inchoationē ſuā incipit eſſe gnātōe: nō mo-
 tu: forma ſubſtātilis incipit eē gnātōe ſimplr: at
 forma accētalis ſiue realis aut ſpūalis extiterit
 incipit eſſe gnātōe s; quid: forma accētalis cui
 aliqd̄ poſitiue aduerſat: intēdi intēſioe que ē ve-
 rus & nō ſimulatus motus: forma intēſioalis: vt
 lumē cui nihil poſitiue p̄ſat: intēdi mutatiōe ſuc-
 ceſſiua & nō vero motu. Termini primi mot^o ſunt
 poſitiui: at gnātōis & intēſionis qua lumen in-
 tendit minime ſunt ſbo poſitiui: s; vn^o poſitiuus:
 alter priuatiuus exiſtit: doct^o igit loquut^o fuiſſet
 Calculato: ſi dixiſſet: intēſio p̄ alteratiōe qua qua-
 litas intēdi eſt mot^o: ea ſcilz cui quidpiā poſitiue
 aduerſat. ¶ P̄t ſumi intēſio p̄ q̄litate ipſa intē-
 ſa qua qd̄ qualitate aliqd̄ ſubiectū vocat inten-
 ſum: ſicut calidū ē intēsum caliditate: & ruditer
 loquit ſuiſſet dicēs: calidū eſt intēsum mediante
 caliditate: cū calidū ſit intēsum intēſioe: abſtractū
 etenim vt ſepe ſoleo dicē: vn̄uerſalr eſt id quo cō-
 cretū eſt tale. nā aqua calefit calefactōe. Eſt cala-
 citate. Eſt itēſa formalr intēſioe: & quodcunq;
 mouet denoiat formalr moueri motu qui ē in p̄-
 dicamento paſſiois. De intēſioe & remissioe ſecū-
 do mō ſermoniē ē factur^o Calculato. Burle^o &
 Jacob^o forliuieſis in ſuis quos cōpoſuerūt de in-
 tensioe & remissioe tractatib^o d̄ intēſioe primo mo-
 do proſequuntur.

Pro maiori noticia hūda d̄ p̄libata diſtictōe
 ſunt p̄ſiderāda varia diſcrimina inter intēſiones
 primo mō & ſc̄do mō: intēſio p̄ alteratiōe dicit qua-
 litatem fuiſſe neceſſario ſub gradu remissiois: ne-
 quaquā qualitas intēſa illud neceſſario denotat:
 valet. n. hec ſequella: iſta qualitas intēdi: ergo
 pri^o ſub gradu extitit remissiois: v̄z hec ē prius
 negāda: qualitas iſta eſt itēſa: igit prius ſub gra-
 du fuit remissiois: claz eſt hoc in gnātōe albedis
 vt quatuor p̄ viā ſequelle: v̄t pote ſi elemēta d̄nuo
 ad mixtionē cōcurrāt: ſiqd̄ qualitas ē potēs in-
 cipere eſſe vel deſinē ſaluato ſubiecto p̄ ſucceſſuz
 p̄ij vel priuatiue oppoſiti: & p̄t incipere & ceſſare
 eē ad iteritū ſubiectozū: pri^o mō inchoat & deſinit
 eē p̄ ſc̄do mō p̄ accidēs & p̄ viā ſequelle. ¶ Am-
 pli^o alia cōſpiciat d̄ia: q; p̄t gradus intēsum a p̄-
 ducere equali p̄duci & nō intēdi: ſiſte nāq; alteri i
 q̄litate & gradu nō agit i ip̄z. ¶ Ad ſi obiētiat: ca-
 liditas in mā deſa p̄t p̄ducere caliditatez inten-
 ſioe q; ipſemet exiſtat: ergo gradus intēsum pote-
 rit itēdi a p̄ducente equali: aſſumptū deducit: ſit
 A. caliditas: vt. 4. in mā cōpacta & deſa: ſit. B.
 caliditas i mā rara quāte ē. A. potētiē: p̄ſtat. B.

eē intensiorē caliditate. **A.** cū at. **A.** et **B.** calores sunt eiusdē virtutis: et **B.** possit maiorē pducere vel educē caliditate q̄ vt. 4. g. et **A.** Solutio ē q̄qd sit de hoc: satis est nūc hēre q̄ gradus intensus nō pōt intēdi a pducēte sibi in qualitate: gradu: et raritate et dēsitate: necnō et in agēdo actione reali et nō reflexa. **R.** Rursus intētio p motu mensurat. pportōe agētis supra passus. 4. p̄p̄f̄ corū. 71. cuius latitudo ē infinita: qualitas nō sic mēsuratur: ois etenim latitudo cuiuscūq̄ qualitatis hntis aduersariā cōplet: aut p se: aut p admixtionē p̄y illius qualitatis: verū latitudo motus ponit i finita: siquidē dato quouis mobili qd aliquanta velocitate mouebit: imaginabile est ipm vel aliud mobile eodē in tpe in duplo vel i quadruplo et sic in infinitū moueri: latitudo igitur velocitatis motus versus extremū intēsi nullo terminat termino et limite: s; in infinitū tēdit. **P.** Postremo: stat vt intensio p motu crescat: verū tñ vt denomiatur aliq̄d intensum sit mior: vt ē clarū de qualitate aucta in gradu: que tñ p̄tinue minuat plusq̄ in gradu auget: his itaq̄ discrimib⁹ intētio p̄io mō et scdo mō aperte distabant.

C. Prima positio ponit q̄ intētio cuiuslibet q̄litate attendit penes appropinquatōes gradui summo illius latitudinis: et remissio penes distantia a gradu summo. **S.** Secda positio ponit q̄ intensio h; attendi penes distantia a nō gradu: et remissio penes distantia a gradu p̄fectissimo. **T.** Tertia positio dicit q̄ intensio attendit penes distantia a nō gradu: et remissio penes appropinquatōes ad nō gradum.

C. Introducit deinde Calculator tres de intensione et remissione opiniones: quarū p̄ia ē: mēsurat intētio penes appropinquatōem gradui summo latitudinē terminante: remissio vero dignoscet ex distantia a tali gradu summo: quare ppositio hec: gradus summ⁹ est mēsurat intēsiōis et remissiois: primā opinionē omni ex pte plane patefacit: cui⁹ snie solent pleriq; dicere fuisse Aristotelē: necnō et Auerroim. Sigdē Aristoteles in predicamento substantie p̄babat substantia secūda que ē species eē magis substantia substantia secūda que est genus: quādoq̄dē esset p̄ximior p̄ie substantie que verissime nomen substantie meruit. In p̄io quoz q; de aia. 85. rectū ē iudex sui et obliqui. 8. p̄p̄f̄ corū. 84. velocius id mouet qd velocissime mouēti magis est vicinū. 2. celi. 64. Quēdā p̄p̄nquitate primi qd est deus pauca acgrūt opatione. 5. methaphysice. 21. dicunt p̄fecta que summe p̄f̄-

cto assimilant: quāobz cū nō gradus sit negatio vel p̄uatio p̄fectiois nō poterit p̄fectio aliqua mēsurari per p̄uatiōem vel negatiōem: nō poterit quoq; nō gradus: cū sit nō ens: esse p̄cipium cognoscēdi ens: nisi p̄ gradū q̄ ē ens. **V.** Verū autē cōtates p̄allegate primā opi. fuisse Aristotelis et Auerrois minime cōuincunt: vñ est necessario fatēdū id certe eē intēsi qd magis appropinquat ad summū latitudinis: nō tñ q̄ in ea pportōe sit intensus qua p̄ximū summo magis existit: caliditas nāq; vt. 6. cū sit p̄p̄io: gradui summo q̄ gradus vt. 4. eo intēsiō iudicat: s; tñ sit in duplo p̄ximior: attamē q̄ in duplo intēsiō existat: nullus sane mētis fateret: cū in sexq̄altero dūtaxat sit intēsiō: cū aut a nō gradu vnūquodq; distet p̄ quātū est: poterit nō gradus mēsurare totā latitudinē cui⁹ nō gradus existit: quāuis. n. nō gradus nō possit ducere intellectū in cognitiōem alicuius nisi p̄ gradū: virtute tñ p̄p̄ia: b ē: nō gradus vt nō gradus mēsuratiōem p̄p̄nquitate aut distantie causare potest. i. distantia a nō gradu vnuer salr tanta est: quātū est id qd distat.

C. Secda opi. affirmat intēsiōem attēdi d̄bere penes distantia a nō gradu: et remissioem penes remotiōem a gradu summo: cū. n. oppositōes sint opposite rōnes: iō debent opposita oppositis cognosci terminis: nō gradus ergo intēsiōem: gradus summ⁹ remissioem mēsurabit. **V.** Verū tñ est q̄ oppositio non est a terminis sed a via accipienda. s. ab accessu et recessu.

C. Tertia positio asserit intensiōem penes distantia a nō gradu mēsurari: et remissioem penes appropinquatōem ad nō gradū: itaq; nō gradus mēsurat intensiōis et remissiois: huius merito accessus: illius merito recessus. **E.** Et notādū q̄ p̄ has tres opiniones innuit et alias: vtputa q̄ intētio attendat penes appropinquatōem ad gradū sumū: et remissio penes appropinquatōem ad nō gradū. **E.** Et si q̄sp̄ia diceret: tres iste positiones nō differunt inuicē: et potissimū p̄ia et tertia: siquidem quāto aliqua qualitas plus recedit a nō gradu: tanto plus appropinquat summo: et ecōtra: ergo quēadmodū penes distantia a nō gradu d; intētio mēsurari: pariter penes appropinquatōem ad summū. **B.** Dicam⁹ q̄ distantia a nō gradu tāta est: q̄tum est id quod distat: appropinquatio ad summū nō: sed est interdum per minus: quādoq; per maius: aliquando per equale: intrinsece ergo mēsuratur distantia a nō gradu: vbi extrinsece appropinquatio ad summū. **G.** Gradus etenim vt. 6. in duplo magis appropinquat ad gradū vt. 8. q̄ gradus vt. 4. nāq; gradus vt. 6. accedit ad gradum vt. 8. p. 2. at gradus vt. 4. appropinquat p̄ 4. cū itaq; gradus vt. 6. distet p̄ duo: appropinquat

quat p. 2. vñ gradus qlibet remissioes oēs icludit: minime itēsiōes: itaq; si in hoc subiecto sunt 4. gradus caloris: ergo omnes gradus remissioes ibidē inueniētur: nō aut intensioes: nō. n. gradus vt. 6. per tñ appropinquat gradui vt. 8. per quātū accedit ad gradū vt. 10. facit hec declaratio vt Jacobus forliuensis iure potuerit negare hāc cōsequētiā in suo tractatu de intēsiōe et remissione: per quantam latitudinem. **A.** recedit a nō gradu: per tātam accedit ad summū: ergo pportionaliter quāto. **A.** sit remotior a nō gradu: tanto. **A.** sit p̄p̄io: summo: et cōcludi vere pōt ex his: q̄ cū equalitate intēsiōis pportōabilr s; pportōne arithmetica; stat inequalitas intēsiōis pportōabilr s; pportōne geometricā. nā si gradus caloris vt. 2. intēdat in hora vniformiter vsq; ad gradū vt. 4. tūc per quātā latitudinē recedit a nō gradu: per tantā accedet ad gradum summū: q; per eandē: iste tñ gradus vt. 4. in fine hore erit in duplo plus distans a nō gradu q̄ fuit in principio: verū nō erit in duplo p̄p̄nquior: summo q̄ in principio: q; prius distabat a nō gradu p̄ medietatē: ergo in duplo plus distabit in fine: s; non est in duplo p̄ximior summo q̄ prius: eo q̄ prius distabat a summo p̄ tres quartas totius latitudinis: et in fine distabit p̄ duas: q; per medietatē: ergo tunc erit p̄cise in sexq̄altero p̄p̄nquior: summo: his pateat manifesta discrimina inter p̄fatas positiones.

C. Ecōtra p̄iam positionē arguit sic. **E.** Ex illa sequit q̄ gradus summ⁹ sit intense intēsus. nā intēdat aliq̄ caliditas in hora vsq; ad sumū: tūc ista caliditas erit intensa aliq̄l: et in duplo intēsiō: et sic in infinitū q; aliquālr erit p̄p̄nq̄ gradui summo: et in duplo p̄p̄nquior: et sic in infinitū: et sic pportionalr sicut p̄p̄nquior erit gradui summo: s; illā positio nez erit intēsiō: ergo in infinitū intensa erit ista caliditas ante finē hore: et in fine erit intensior q̄ vnq; ante finē: ergo caliditas summa erit in infinitū intensa qd fuit probandū. **E.** Itēz ex ista positione sequit q̄ nō est aliq; gradus in duplo minus intēsus q̄ gradus medius totius latitudinis: q; nō gradus solū p̄ in duplo plus distat a gradu summo: q; gradus medius inter summū et nō gradū: eo q̄ medium est qd eqli

ter distat ab extremis. **E.** Itēz igitur nullus gradus p̄ tñ distet a summo sicut nō gradus: sequit q̄ nullus gradus in duplo plus distat a summo q̄ medius totius latitudinis. ergo nullus gradus est in duplo min⁹ intensus q̄ gradus medius totius latitudinis calitatis. p̄ns est falsus q; aliquis gradus est aliquāliter intēsus: et aliq; in duplo min⁹ intensus: et tunc in infinitū. sicut aliq̄ quātitas est aliquāta: et aliq̄ in duplo minor: et sic in infinitū: igitur positio falsa. **E.** Itē sequit q̄ quilibet gradus mot⁹ ē i infinitū remissus: q; ois gradus mot⁹ p̄ infinitū distantia distat a gradu infinito motus. **E.** Cum ergo nullus sit gradus iten fissimus citra gradū infinito motus: sequit q̄ qlibet gradus mot⁹ p̄ infinitū distat a gradu summo sue latitudinis. s; p̄ns est falsus: ergo et añs. **E.** Itē ex ista positione sequit q̄ quelibet caliditas citra summū sit in infinitū remissa: q; vel est gradus summ⁹ infinite itenssus: vel finite. **S.** Si infinite itenssus: ergo ois ḡdus citra summū p̄ infinitū distat a gradu summo. p̄ia p; q; ois gradus finitus p̄ infinitū distat a gradu infinito. **E.** Cū ergo penes appropinquatōes gradū summo iuxta illas positionē hēat intensio caliditatis attēdi: et penes distantia a gradu summo remisso caliditatis h; attendi. seq̄ q̄ ois gradus caliditatis est i infinitū remissus. **S.** Si finite itenssus sit gradus summ⁹: tūc sit. a. aliq; gradus remissus: tunc in infinitū p̄p̄nquior est aliq; gradus gradui summo q̄. a. q; per infinitū modicū distat aliquis gradus a gradu summo vt p; ergo si penes appropinquatōes gradui summo intēsiō caliditatis vel gradus attendit: sequit q̄ in infinitū intensior est aliq; gradus a gradu: igitur cū quilibet gradus citra summū et gradus summ⁹ sit solū finite itenssus: sequit q̄. a. gradus sit i infinitū remissus. s; ista p̄cō est falsa. ergo positio q̄ ista concludit sit falsa p; q; si quilibet

gradus foret infinite remissus: nullus foret aliquo intensus: et per se nullus gradus foret alio intensus: quod est impossibile. **C** Item sequitur ista conclusio quod aliqua incipiunt a non gradu intensi: et continue eque uelociter intendunt: et in fine erit unus altero infinite intensus. probatur quia incipiet a caliditas intendi a non gradu: et intendatur ad summum: et intendatur b. motus a non gradu: et intendatur continue eque uelociter cuius a. tunc sequitur conclusio quod a. et b. a non gradu incipiunt intendi: et continue eque uelociter intenduntur ut ponitur in casu: et quod in fine erit unus altero infinite erit a. summum: et b. in infinitum remissum: quia per infinitum distabit a gradu infinito: ergo in fine erit a. gradus in infinitum intensus quod b. tenet consequentia et consequens est falsum: ergo positio falsa.

C Contra primam opinionem varia in medium motus adducit Calculator: et primo data prima opinione inferitur gradum summum esse infinite intensum: quandoquidem in infinitum propinquior est aliquis gradus gradui summo quam gradus ut. 4. cum n. tota latitudo inter medium gradum et summum sit in infinitum diuisibilis: ergo aliquis erit gradus distans a summo precise per medium illius distans: et aliquis precise per quartam: et aliquis per millesimam: et sic in infinitum. **E**t aduertendum quod hoc primo argumento poterit quispiam probare quantum finitus esse infinite magnitudinis in actu: cum in infinitum propinquior sit aliqua pars celi circuleretie celi quam aliqua determinata pars: constat autem latitudinem inter circulerentiam et quantum aliam assignatam partem esse in infinitum diuisibilem. **R**ursum primo motuo possit persuadere celum ipsum in infinita uelocitate moueri: et in finita tarditate: cum in infinitum propinquior sit aliqua pars celi partem uelocissime mote: et partem tardissime mote: polo scilicet. **S**olutio contraria est: in infinitum erit aliqua caliditas intensa: non tamen erit intensa in infinitum. **S**olutio aliter: Arithmetice in infinitum aliqua qualitas appropinquabit sed excessus: non geometrice sed proportionem: si n. caliditas ut. 4. intendat hac hora ad. 8. quoniam erit ut. 6. in duplo magis erit primus gradus summo: quoniam ut. 7. in quadruplo et sic in infinitum. **S**olutio tertio aliter: intelligendo propinquitatem et distantiam geometrice gradus ut. 6. est in sexquialtero intensus gradus

ut. 4. quod proportio. 6. ad. 8. minor est proportio. 4. ad. 8. in sexquialtero: sicut enim proportio. 8. ad. 4. componitur ex proportione. 8. ad. 6. que est sexquialtera: et proportio. 6. ad. 4. que est una sexquialtera: et proportio. 8. ad. 4. est maior proportione 8. ad. 6. per proportionem. 6. ad. 4. quia ergo per proportio. 8. ad. 4. est maior proportio. 8. ad. 6. per sexquialteram: ideo gradus ut. 6. est in sexquialtero intensus gradus ut. 4. ita dicatur similiter in proportione minoris in equalitate: proportio. 4. ad. 8. minor est proportio. 4. ad. 6. et 6. ad. 8. et per proportio. 4. ad. 8. est in sexquialtero minor proportio. 6. ad. 8. hęc responsio tertia est admodum subtilis et perpulchra: uerum tamen sat sit nobis prederare tertiam positionem prime in hoc: quia scilicet te prima opinione non reperitur uniuersaliter equalitas proportionis geometrice inter excessus quibus gradus accedunt ad gradum perfectissimum: uerum secundum tertiam opinionem id uniuersaliter conperies: unde dato quod proportio. 4. ad. 8. esset minor in sexquialtero proportione. 6. ad. 8. non saluatur tamen proportio geometrica inter. 4. quibus. 4. accedunt ad. 8. et. 2. quibus. 6. est uicinus ad. 8. sed comparando. 6. et. 4. ad non gradum: constat quod proportio. 6. ad. 4. est sexquialtera: per proportio. 6. quibus. 6. accedunt ad non gradum ad. 4. quibus. 4. accedunt ad non gradum est sexquialtera: et hac speculatione non parum letor.

Secunda ratio est talis: data prima opinione colligitur quod gradus ut. 4. totius medio latitudinis non esset gradus subduplus: quia nullus esset gradus in duplo minus propinquius gradui perfectissimo gradu ut. 4. gradus etenim ut. 2. appropinquat ut. 6. gradus ut. 4. per. 4. 6. ad. 4. est per proportio sexquialtera. **E**t est aduertendum hoc secundo argumento probari posse nullam partem in celo moueri in duplo tardius parte media inter polos et equinoctiales: nihil enim est in duplo minus propinquum equinoctiali parte media quod moueatur: quia poli mathematice non mouentur. **S**olutio in fauorem prime opinionis solet esse: si consideretur distantia arithmetice ratio secunda demonstrat: non si geometrice: nihilominus approbo tertiam opinionem secundum quam et arithmetice et geometrice gradus ut. 2. est subduplus ad gradum ut. 4. unde gradus subduplus in duplo magis appropinquat non gradui quam gradus medius totius latitudinis: licet non in duplo magis distet a summo arithmetice: sed in sexquialtero distat.

Tertia ratio contra primam positionem in hoc consistit: concessa prima opinione: quilibet gradus motus existeret in infinitum remissus: quod gradus quicunque

quicunque motus per infinitam distantiam distat a gradu infinito motus: non assignatur etenim gradus intensissimus citra gradum infinitum motus. **S**olutio est: duplex est latitudo: finita scilicet et infinita: latitudo infinita non terminatur ad certum gradum tanquam ad summum illius latitudinis: et est inquam latitudo infinita que insequitur latitudines proportionis infinitas: que admodum est latitudo motus facta cum diminutione resistentie medij uersus non gradum stante potentia actiua mobilis: latitudo finita est que comuniter ponitur terminari uersus extremum intensus ad gradum ut. 8. erit ergo prima opinio uera de latitudine finita: non infinita: que quidem non mensuratur gradu summo: cum in ea gradus sumus non inueniatur: consentiendum est autem tertie opinioni que latitudini satisfacit finite et infinite: cum gradum motus quicunque finite tantum a non gradu motus distare noscatur.

Virtus quarti motui talis est: data prima opinione inferitur caliditatem quamuis citra summum in infinitum fore remissam: nam si gradus sumus in finite existat intensus: omnis gradus citra summum per infinitum distabit a summo: quilibet enim gradus finitus per infinitum distat a gradu infinito: aliter infinitum foret finito equale: finiti etenim ad infinitum nulla est proportio: ergo nulla est propinquitas. **S**i autem finite intensus inueniatur gradus summus: tunc in infinitum proximior est aliquis gradus gradui summo quam certus et determinatus gradus: quia per infinitum modicus distat aliquis gradus gradui summo: ergo cum quilibet gradus citra summum et gradus summus solus existat finite intensus: ergo. **A**. gradus erit in infinitum remissus: tenet consequentia tali fundamento: nam infinita proportio est vel per augmentum in infinitum maioris extremi: vel per diminutionem minoris extremi in infinitum. **S**olutio est: ratio prima et hęc quarta similibus currunt perceptis et documentis. **A**mplius solet negari hęc sequela: per infinitum modicum distat aliquis gradus a gradu summo ergo in infinitum propinquior est aliquis gradus gradui summo quam. **A**. quia distare est priuatiuum: appropinquare positiuum. **C**ontra optima est hęc illatio: hoc est in duplo plus propinquum: ergo est in duplo minus distans: ueluti ualeat: hoc est in duplo magis intensus: ergo est in duplo minus remissus: remissio priuatiue intensi aduertetur.

Postremo ex prima opinione deducitur ista conclusio: aliqua incipiunt a non gradu intendi et continue eque uelociter intendunt: et in fine erit unus altero infinite intensus:posito casu quod. **A**. calidi-

tas intendatur hac hora usque ad summum. et. **B**. motus intendatur a non gradu continue eque uelociter cum. **A**. in fine hore. **A**. erit summum: et. **B**. in infinitum remissum: quia per infinitum distabit a gradu infinito: ergo in fine hore erit. **A**. gradus in infinitum intensus quod. **B**. **C**onsuevit prima opinio restringi ad latitudines finitas: quare cum tertia opinio uera sit de quacunque latitudine: ideo eaz prime opinioni anteponimus: et multas conclusiones huic similes in tractatu diffinitionibus approbatas relinquimus: hęc de prima opinione.

Ideo ponatur secunda positio. contra quas arguitur sic. **E**x hoc sequitur quod nullus gradus est medio gradu in duplo remissior: quia nullus gradus per in duplo plus distat a summo: quam gradus medius: ut patet. consequens est falsum quia aliquis gradus est alio in duplo remissior: et in quadruplo: et sic in infinitum: sicut quacunque quantitate data: est alia in duplo minor: et alia in quadruplo: et sic in infinitum: quod est. **C** Item ex ista positioe sequitur quod aliqua sunt equaliter intensa que non sunt equaliter remissa: quia caliditas summa per finitum tantum distat a non gradu. **E**apiatur igitur unus motus. qui per tantum distet a non gradu motus. sicut ista caliditas summa distat a non gradu caliditatis. tunc iste motus et ista caliditas sunt eque intensa. quia equaliter distant a suis non gradibus et non sunt equaliter remissa. quia infinite modice remissa est aliqua caliditas citra summum. sed nullus gradus citra summum est eque intensus cuius gradu summo. igitur ista caliditas summa non est eque remissa cum isto gradu motus. sed conclusio est falsa. quia omnia que sunt equaliter magna. sunt eque parua. igitur omnia que sunt eque intensa. sunt eque remissa. igitur positio falsa. **C** Item ex ista positioe sequitur ut prius quod omnis gradus motus est infinite remissus: quod omnis gradus motus per infinitum distat a gradu intensissimo motus: igitur omnis gra-

dus motus est infinite remissus. s; pñs
 est falsus: igitur positio. **C**Item sequi
 tur q; ois gradus caliditatis citra sum-
 mus est infinite remissus: q; caliditas
 summa est finite intensa: igitur finite re-
 missa. proba consequentia q; oē q; tu-
 finitum est paruum: igitur p idēz omnis
 gradus finite intensus est remissus. se-
 quit ergo q; caliditas summa est remis-
 sa. **S**it igitur. a. vna latitudo calidita-
 tis que per certam latitudinē distat a
 summo: que latitudo dividat in partes
 proportionales versus summu: tūc p infi-
 nituz min^o distat aliq; ps a gradu sum-
 mo q; distat. a. gradus: q; in infinitum
 propinquior est aliq; istaz pñū q; dñi sum-
 mo: cū igit remissio hēat attendi penes
 distantiā a gradu summo: sequit q; in infi-
 nituz min^o remissa est aliqua ps illarū
 q; a. gradus: et quelibet illaz pñū est
 remissior q; gradus summ^o igitur infini-
 te remissus est. a. gradus. pñs ē falsus
 ergo positio falsa.

Sunt qui opinant intensione attendi debere
 penes distantiā a non gradu: remissione vero pe-
 nes distantiā a gradu perfectissimo: hoc inxi fun-
 damento: pugnantiuz pugnantes sunt rationes:
 ergo opposita oppositis dignoscunt terminis: igitur
 si non gradus intensione: gradus summus remis-
 sionem mensurabit. **C**ōtra quā positionē inferat
 primo nulluz fore gradū in duplo totius latitudi-
 nis gradu medio remissiorē: nam nullus gradus
 p in duplo plus distat a summo q; gradus medius
 vnde gradus vt. 2. accedit ad. 8. per. 6. et. 4. p. 4.
 proportio. 6. ad. 4. est sex q; altera. **S**olutio in fa-
 uorem secūde opinionis solet esse: q; aliquis gra-
 dus in duplo plus distat a summo geometrice. i. fm
 proportionē: non arithmetice. i. fm latitudinē fm
 quem modū latitudinis non intelligitur distantiā
 attendi in remissione: verum si remissio mensurēt
 penes appropinquationē ad non graduz et geo-
 metrice et arithmetice remissionē mensurari faci-
 le conspicitur. **E**t est aduertendū q; hoc argumē-
 tum et alia similia possunt applicari motui celi: et
 rotes: et febri et deniq; cuilibz qualitati. **R**ursus
 data secūda opinione: aliqua essent eliqua-
 ter intensas: que nō essent equaliter remissa: q; caliditas
 summa per finitū tantuz distat a non gradu: q; p
 tantuz: quanta est: sumatur motus qui per tantū

dem elongatus sit a non gradu motus: tunc iste
 motus et ista caliditas sunt eque intensas: cū equa-
 liter a suis seingant nō gradibus: et tamē paris
 non existunt remissionis: nam infinite modice re-
 missa est aliqua caliditas citra summū: cū per in-
 finite modicuz distet aliquis calor a summo: at nul-
 lus gradus citra summū est eque intensus cū gra-
 du summo: ergo ista caliditas nō est eque remissa
 cum illo gradu motus: cōsequens est absurdum:
 nam cuncta equalis magnitudinis sunt et paris
 paruitatis: ergo que erunt equaliter intensas: in-
 uenientur et equalis remissionis. **S**oluunt sic opi-
 nantes: in latitudinib^o finitis quod inferitur cre-
 ditur absurdum: non aut in latitudinib^o quarum
 vna est terminata: alia nō: negari quoq; iure pōt
 similitudo adducta: q; paruu nō est p admixtio-
 nem contrarij: veluti remissuz in qualitatibus ha-
 bentibus contrariuz: isti item hanc positionē tuētēs
 arbitrantur graduz summum non esse remissum.
Proterea: foret concessa scda opinione: omnis
 gradus motus infinite remissus: cū per infinitā
 distantiā a gradu intensissimo motus elongetur:
Solutio est: fatendū est remissionē motus per-
 cipi nō posse per distantiā a summo: q; latitudo
 velocitatis maxima caret velocitate: quare remis-
 sio motus mensurabit penes appropinquationē
 ad non gradum: verū tamē est cum fm tertiā opi-
 nionem de omnibus latitudinibus idem feratur
 iudicium: eam verissimā esse affirmare non est ti-
 mendum. **P**roterea: esset quoq; ois gradus
 caliditatis citra summū infinite remissus: assigna-
 ta etenim quauis caliditate citra summū in infini-
 tuz propinquior est aliquis gradus gradu summo
 q; a. q; infinite modice distat aliquis gradus a
 gradu summo. **S**olutio est: nō in infinituz minus
 distat geometrice: sed arithmetice: huic quoq; se-
 quelle nō est consentiendū: calor summus est fini-
 te intensus ergo finite remissus: tenendo graduz
 summus non esse remissum: neq; similitudo omni-
 ex parte satisficit: nam nihil est paruu per contrarij
 admixtionē: veluti multa existunt remissa ope cō-
 trarij: bec de secunda positione.

Consueui dubitare nūqd intensōes ille equales
 sint iudicāde quibus. **A**. calidum vt. 8. agat i pas-
 sum vt. 4. resistēs: et calidū vt. 2. in passum virtu-
 tis vt vñū resistitue: vt q; sic: cū sint fm proportōes
 equales: vt q; nō: q; calidū vt. 8. pōt educere calo-
 rem vt. 8. nō aut calidū vt. 2. calozē vt. 8. valet in-
 ducere: cū nihil agat vltra ppriuz gradū. **B**icaf
 p nūc velocitates illas pes esse in comparatione
 ad tempus: minime aut in respectu ad formas in-
 ducendas. **R**ursus videtur nihil inueniri pos-
 se in duplo minus calidum altero: hoc funda-
 mento

mento: caliditas si benoicare debeat: opus est vt
 sit supra gradū mediū: cui latitudo si nō sit sum-
 ma: frigiditate cōplet: ergo dato subiecto calido
 illud i duplo min^o calidū effici nō poterit. **B**i-
 catur satis fuisse calculatori vñū graduz calozis
 esse subduplū ad aliuz: etiam si subiectuz certum
 calidū in duplo minus caliduz esse nō possit: sed
 de his alius est tractandi locus.

Ideo ponat tertia positio p qua sic
 arguit. **S**icut aliqd plus distat a non
 q; sic dicat maius: igit p idēz. **S**icut
 aliqd plus distat a nō gradu sue inten-
 sionis: sic dī intensus. p; prima pars
 positionis. scda arguit sic. remissio op-
 ponitur intensioni. igit si intensio habz
 attendi penes distantiā a nō gradu: se-
 quitur q; remissio bz attendi penes ap-
 propinquationē ad nō gradum. **I**te v^o
 oportet q; remissio attendat penes
 distantiā a non gradu: vel penes di-
 stantiā a gradu perfectissimo: vel pe-
 nes accessuz gradui pfectissimo: v^o pe-
 nes accessuz nō gradui itensionis. **S**;
 non primū: q; penes idem attendit in-
 tensio: ergo nō remissio. **H**ec scdo mō
 vt pbatū est prius. **H**ec tertio mō: q;
 sicut aliqd appropinquat gradui pfe-
 ctissimo: ita dī esse intensus et nō remis-
 sus. **R**elinquit ergo quartus modus
 penes qd remissio gradus attendit. p;
 ergo tertia positio p quacūq; ei^o pte.

Contra istā sic tamē arguit. ex ista se-
 quitur q; caliditas summa sit calitas re-
 missa. q; capiat caliditas summa q; sit. b.
 tunc. b. finite distat a nō gradu latitudi-
 nis q; inter. b. et nō gradū est dare me-
 diuz: s; nulli^o infiniti est dare mediū: q;
 latitudo calitatis est soluz finita. pñā p;
 cū minoz: q; mediū ē qd equalit^r distat
 ab extremis: s; nihil equalit^r distat a g-
 du infinito et nō gradu: q; a gradu infi-
 nito oē finitū p infinitū distat: et a nō gra-
 du soluz p finitū vt cōstat: p; q; gra-
 dus summ^o finite distat a nō gradu. **I**te
 sic incipiat aliqd calidū summū remitti.
 tunc si latitudo calitatis sit infinita: sequit
 q; subito depdet latitudinē infinitaz vel
 aliter nunq; erit remissuz cū igitur fri-

giditas equeuolociter itendat sicut ca-
 liditas remittit: q; equeuolociter idu-
 cet de vno pñio sicut depdit de reliquo
 vt; iuxta oēz positionez: q; frigiditas
 subito acqret latitudinē infinitā et sic nō
 possz esse aliqd mixtū remissuz. pñā t;
 sic: si capiat aliqd mixtū: tūc vel ē vtra
 q; q; litas finita vel infinita: vel vna fini-
 ta et alia infinita: nō pōt poni q; vtraq;
 est infinita q; tūc nulluz mixtuz essz ca-
 lidum neq; frigidū q; nullius mixti ca-
 liditas excederet frigiditaz: neceō si
 vtraq; foret infinita. **S**i vna sit finita
 et alia infinita: igitur omne tale mixtum
 foret infinite intensuz vel nō intensuz q;
 vna qualitas p infinitū excederet aliaz
 sed cōsequens est falsuz pro vtraq; ei^o
 parte. **R**elinquitur ergo q; tam calidi-
 tas q; frigiditas est solum finita. **T**ūc
 sic arguitur. ponatur frigiditaz mix-
 ti remitti ad non gradū tūc equeuol-
 ociter deueniet calitas ad summū sic fri-
 giditas ad nō gradū vt constat: q; si sit
 caliditas sine frigiditate et hoc p se: ita
 q; nō sit ps alteri^o pñā est summa: ergo
 p tm distat calitas a gradu summo sicut
 frigiditas a nō gradu. et p pñs cū frigidi-
 tas distat p finituz a nō gradu: sequit q;
 ista calitas p finitū distat a gradu sum-
 mo et a nō gradu distat solū ista calitas
 p finitū q; est remissa. q; sequit q; ista cali-
 ditas summa p finitū tm distat a nō gdu.
Capiat q; mot^o q; p tm distet a non gdu
 mot^o sicut ista calitas summa a non gdu
 caliditatis q; mot^o sit. a. q; hoc sit possi-
 bile p; q; latitudo mot^o est infinita eo
 q; latitudo pportōis est infinita et latitu-
 do mot^o sequit pportōes seu latitudinē
 pportōis. tūc arguit. remissio cuius-
 libet latitudinis bz attendi penes ap-
 propinquationē ad nō gradum. cū g. a. mot^o
 et. b. caliditas equalit^r appropinquēt nō
 gradui. sequit q; a. mot^o et. b. caliditas
 sunt eque remissa p; pñā iuxta positio-
 nē. **Q**uidā tm negāt pñā et dicūt q;
 gradus summ^o ē remisse intensus ex quo
 tm nō sequit vt dicūt q; gdu summus sit

remissus &c. **C**ontra istā rñsionē arguitur ex ea seq̄ ista p̄clo q̄. a. cōtinue erit remissus. b. an̄ finē istius hore & in fine. b. erit remissus sub certo gradu: & a. non erit tūc aliquat̄ remissus nulla latitudine remissionis subito dep̄dita respectu. a. nec aliqua subito acq̄sita respectu. b. **Q**uod tñ ista cōclo sit ip̄sibilis arguit sic. **C**apiat ista remissio quā habebit. b. in fine illi⁹ hore: tūc ista remissio. b. in nulla p̄portōe erit minor i fine q̄ immediate an̄ finē. igit̄ si immediate an̄ finē erit. a. remissus. b. & in fine nō erit aliquat̄ remissus. a. seq̄ q̄. a. subito p̄det tantā remissionē q̄tā. b. hēbit i fine v̄l maiorē: qd̄ est oppositū vni⁹ p̄tis p̄clōnis. igit̄ ex vna pte p̄clōnis sequit̄ oppositū alteri⁹ p̄tis: & p̄ p̄ns p̄clo ē im̄possibilis: & q̄ ista p̄clo sequat̄ arguit sic. **I**ncipiat. a. caliditas intēdi a n̄ gradu: & intēdat in ista hore ad sūmū: & incipiat ēt. b. mor⁹ itēdi a nō ḡdu mor⁹: & itēdat p̄tinue in duplo veloci⁹ a caliditate. quo posito sequit̄ p̄clo. nā q̄. a. an̄ finē hore p̄tinue erit remissus. b. p̄bo: remissio cuiusq̄ gradus attendit̄ penes appropinquatōes ad n̄ gradu i sui positiui: s̄. a. cōtinue erit p̄p̄inqui⁹ nō gradui sue latitudinis q̄. b. nō gradui sue latitudinis: vt p̄stat: q̄. a. p̄tinue in duplo tardi⁹ recedit a nō gradu q̄. b. ḡ sequit̄ q̄. a. cōtinue erit remissus q̄. b. an̄ finē illi⁹ hore: & in fine nō erit. a. aliq̄t̄ remissus iuxta positōes eo q̄ sūmū. **E**t q̄ nullaz latitudinē remissionis subito dep̄dat. a. arguit sic. nāz nullā latitudinēz intentōis subito acq̄ret. a. eo q̄ finite veloci⁹ intēdet. **S**z dep̄dere remissionē nō erit aliud q̄ acq̄rere intensionē vt p̄z: eo q̄ remissio se h̄z p̄riuatine respectu intensionis: & p̄uatiuū acq̄ri nō ē aliud q̄ positiuū dep̄di: nec p̄uatiue dep̄di aliud est q̄ posituue acq̄ri. **C**um ḡ nulla latitudo intensionis ibi subito acq̄rat: sequit̄ nullaz latitudinē remissionis subito dep̄di respectu. a. ḡ non poterit ista cōclusio cuitari.

Tertia itaqz positio cui p̄sentiendū est hāc app̄obatur p̄positionē: nō gradus mensura est & intensionis & remissionis: quē ad modū. n. aliqd̄ p̄dicatur maius: qz plus elongat̄ a nō q̄to: ita intensus id vocari d̄z qd̄ plus a non gradu sue intensionis se iungit. **E**st aduertendū: q̄ nāliter loquēdo a nō q̄to nihil est qd̄ auget̄: s̄. n. ex nō calido: calidū: & ex nō hōie hō origines: minime tñ ex nō q̄to q̄tuaz p̄ducit̄: primo de ḡnitione. 31. nihil min⁹ mathematice & s̄m imaginatōz affirmamus a nō q̄to aliqd̄ maiorari posse: vnde dato q̄ sortes incipiat augeri a nō q̄to hac hore vsq̄ ad pedales magnitudinē. **P**lato vero pedalis q̄titat̄ eodē tpe bipedalis efficiat̄: maiorabit̄ sortes velocius platone plusq̄ in duplo: & sic in infinitū: equales tñ acquirēt magnitudines. crescet etenim sortes plusq̄ ad duplum: ad quadruplū & sic in infinitū: **P**lato at̄ ad duplū tñ: velocitas nāqz augmētātois dignoscit̄ penes p̄portionē cōpositi ex q̄titate p̄reexistētē & acq̄sita ad p̄existētē solū in ordine ad tps. **C**ursus inq̄ **C**alculator: remissio opponit̄ intensionis: ergo si intensio h̄z attēdi penes distantā a nō gradu: & remissio h̄z attendi penes appropinquationē ad nō gradu. **C**ōtra reflecto argumentū: intensio & remissio opponunt̄: ḡ oppositis terminis cognoscunt̄: ergo si nō gradus mensurabit̄ intensionē: gradus sūmus remissionē ostēdet. **S**olutio ē: oppositio nō est a terio sed a via accipiēda: ab accessu. s̄. & recessu: q̄ recessus a nō gradu intensionē: accessus ad nō gradu remissionē manifestabit. **P**reterea syllogismo diuisiuo cōuincit **C**al. nō gradu mēsurā ē remissio: q̄ qd̄ diuisio principiu p̄teret: si nō esset iaz p̄fectū gradū sūmū remissionē mensurare nō posse: in hoc itaqz cōsistit tertia opinio: nō gradus v̄l est mensura intensionis & remissionis: qz distantia cuiuscunqz a nō gradu tanta est: quantū est id qd̄ distat: vñ portio caloris vt. 6. accedit ad nō gradu p. 6. distat a n̄ gradu p. 6. accedit ad. 8. p. 2. elongatur ab. 8. p. 2. si nāqz gradus vt. 6. accessus ad gradus vt. 8. p. 6. primā app̄obauissez opinionē: verum id affirmare vt supra dixi non est integri perfectiqz iudicij.

Contra tertiā opinionē argumētatur calculator deducendo ex ea istaz cōclusionē: caliditas summa existit remissa: hoc fundamēto: caliditas summa finite distat a nō gradu: ergo est finite itēsa: ergo finite remissa: ergo remissa: assumptū declarat̄: primo sic: inter caliditate sūmā & nō gradum inuenit̄ mediū: at nullius infiniti assignat̄ mediū: ergo latitudo caliditatis est solū finita: p̄bat aut̄ nullius infiniti esse mediū: qz vel est infinitum ex vtraqz pte: vel ex vna tñ pte: si scdm: nihil erit mediū: qz ab vno p̄ infinitū elongat̄: ab alio p̄ finitū: si vero

si vero sit vtriqz infinitū: nō pōt assignari mediū eo q̄ mediū diuidit in duo equalia: s̄ illa nō sunt equalia: nam si eq̄lia dicerent̄ ablata pte ab vno: inequalia reddent̄: & hoc nō est p̄cedēdū: qz vñ infinitū nō est mai⁹ alio: nec min⁹: neqz equale. 3. p̄p̄si. 43. dicit aut̄ **C**alculator: mediū est qd̄ eq̄liter distat ab extremis: at nihil eq̄liter distat a gradu infinito & nō gradu: qz a gradu infinito oē finitū p̄ infinitū distat: & a nō gradu solū p̄ finitū: ergo cū detur mediū inter gradū sūmū & nō gradū: gradus sūmū finite distabit a non gradu. **E**st aduertēdū q̄ ista p̄positio est vera v̄l: nullius infiniti est dare mediū: mediū. n. extensionis: & p̄ numerū gradū intensionis: & p̄ rñdentā gradui medio: semp̄ inter extrema actu finita reperit̄ mediū nāqz ad extrema reffer̄. **C**ōtra assigno punctū mediū inter oriens & occidēs: & diuidam horā in ptes p̄portionales dupla p̄portōe: in q̄ly aut̄ pte creet̄ a deo vñ pedale: & addat̄ linee p̄tracte ab oriēte in occidētē: in fine hore erit infinitus: in puncto signat̄ mediabit̄: ḡ infiniti dabit̄ mediū: q̄ aut̄ talis punct⁹ sit medi⁹: p̄bat: in quolibet instanti hore erit mediū: sed in vltio instanti nihil addit̄ aut̄ diminiuit̄ ergo inueniet̄ ēt mediū in vltio instanti hore. **R**espondeat q̄ h̄z erit mediū in quouis hore momēto: nō tñ continue erit mediū: qz nō in pte terminata ad vltimū. **R**ursus ostēdit **C**alculator: gradū sūmū a nō gradu finite distare: si latitudo caloris sit infinita: calidū sūmū vel nunqz deponet latitudinē infinitaz: vel nunqz remissus efficiet̄: s̄ illatio ita ordiet̄: si latitudo sit infinita v̄l infinite veloci⁹ dep̄det: vel finite: si p̄mū: infinita latitudo dep̄det subito: si finite: nunqz inueniet̄ remissa: qz mor⁹ finite veloci⁹ p̄ infinitū nunqz cōplet̄. 6. p̄p̄sicoz. 61. 62. 63. ḡ cū frigiditas eque locit̄ itēdat̄: veluti calitas remittit̄: (sunt nāqz qualitates p̄rie s̄m certos gradus cōpossibiles: vel frigiditas subito latitudinē acq̄ret infinitā: vel nunqz reddet̄ sūmā: & intēsa: ḡ in mixtis q̄litates p̄me nō truncarent̄. **A**mplius: gradus sūmū caloris finite distat a non gradu: qz eque cito deuenit̄ frigiditas ad nō gradus: & caliditas ad sūmū: aliter vel existeret caliditas nō summa totalis sine frigiditate: vel iueniret̄ caliditas summa cū frigiditate: cū ḡ p̄ tñ distet̄ calor a gradu sūmo: veluti frigiditas a non gradu: frigiditas a nō gradu se iungit̄ p̄ finitū: ḡ & calor a sūmo: ḡ & calor sūmū finite distabit a nō ḡdu: qz cū gradus sūmū caliditaz solū finite distet̄ a nō gradu: cū reperiat̄ aliqs gradus motus tñ distat̄ a nō gradu mor⁹: sicut gradus sūmū caloris a nō gradu: ille gradus mor⁹ est remissus: ḡ & gradus sūmū iudicabit̄ remissus. **S**unt q̄ existimāt̄: vt **C**alculator reffer̄: ḡdū sūmū ē

remisse intēsus. i. nō infinite intēsus: ex q̄ inferri n̄ d̄z: gradū sūmū remissus existere. **C**ōtra quaz rñsionē deducit **C**alculator hanc p̄clōnez. **A.** cōtinue erit remissus. **B.** ante finē istius hore: & in fine. **B.** erit remissus sub certo gradu: & **A.** non erit tūc aliquat̄ remissus: nulla latitudine remissionis subito dep̄dita respectu. **A.** nec aliq̄ subito acq̄sita respectu. **B.** addidit hāc vltimā p̄ticulā: qz vbi aliqua latitudo subito deponeret̄ vel acq̄reret̄ p̄ imaginationē: p̄clo possibilis existeret: qz aut̄ p̄clo sit absurda: dect̄af: capiat̄ remissio quā hēbit. **B.** in fine hore: tūc ista remissio. **B.** in nulla p̄portōe erit minor in fine q̄ immediate ante finem: ratio est: qz supponit̄. **B.** latitudo esse motus: que cōtinue creuit & in nulla p̄portōe: est nāqz cōparatio vnius determinati ad infinita: & dicit hoc **C**alculator vt ostēderet q̄ si. **A.** desineret esse remissus. **B.** nō erat p̄pter deperditionem. **B.** ergo si. **A.** immediate ante finem erit remissus. **B.** & in fine nō erit. **A.** aliquat̄ remissus. **B.** subito tantaz deponet latitudinē remissionis: q̄tam. **B.** habebit in fine vel maiorem: notanter addidit maiorem: qz deperdendo tantaz: q̄tam. **B.** acq̄ret in certa parte terminata ad finē: ad buc. **A.** ēt remissus. **B.** quare si debet cessare denominatio remissionis opus est q̄ illam vel maiorez: deducitur vero conclusio ex responsione data: inchoet caliditas intēdi a nō gradu hac hore vsq̄ ad sūmū: incipiat & **B.** motus in duplo velocius intēdi p̄dicto tēpore: quo casu. **A.** ante finem hore continue erit remissus. **B.** nam semper p̄proximius non gradui inuenietur: in momento terminatē hore nō erit. **A.** remissus: quia erit sūmus: constat autem q̄ nullaz latitudinē intensionis subito sibi vendicat. **A.** ergo neqz latitudinē remissionis subito deponet. **A.** **H**actenus sit stabilita prima p̄s huius tractatus: qua asseruimus non gradum mensuram esse intensionis & remissionis: nunq̄ autē gradus sūmus sit remissus sequenti pte exponet̄. **I**deo breuiter cōcedēda ē p̄clo p̄ncipalis inducta cōtra istā positionē: v̄z qz gradus sūmus est remissus. **C**ōtra istā rñsionē sic arguit̄. **N**ō d̄ aliqd̄ remissus nisi respectu alteri⁹ itēsiōis. **S**i ḡ gradus sūmus foret remissus: sequit̄ qz aliqs gradus foret itēsiōis: gradu sūmo. p̄ns ē falsū: & n̄a t̄z ex hoc qz intensus & remissus dicunt̄ relative ad inuicē: vt magnū & parū. **I**te sic oē remissus est remissus p̄ admixtionē sui p̄rii positiui. **S**z gradus sūmū calidita

tis non admisceat cum suo: igitur non est remissus. **C** Pro dictis est sustinenda tertia positio principalis: et inter alio quod gradus summus est remissus. **E**t tunc quoniam arguitur quod nulla calitas est calitate summa intensior: quod ista non est remissa, negat prima: quod et si nulla calitas sit de facto intensior: non repugnat tamen illi caliditati quod aliqua sit calitas intensior: et imaginando caliditate intensior: ista foret remissa sicut nunc est. **A**lter pater dicit quod et si gradus summus calitatis non sit remissus respectu alicuius calitatis: tamen respectu alicuius alterius intensi sicut est motus: vel aliquid huiusmodi quod est ista caliditate intensius: de ista calitate remissa: quod esto quod non foret calitas intensa super medium: adhuc ista calitas foret remissa: quod ita remissa sicut nunc est: et tamen nulla foret calitas ista calitate intensior: id est istud argumentum non procedit. **A**d secundum dico quod nec aliquid dicitur remissum: eo quod aliquid sit intensius: vel quod habeat admixtionem sui dicitur. Sed aliquid dicitur remissum: eo quod sic modicum: vel sic modicum continet de intensioe. **N**am capiat calitas summa: tunc ista calitas componitur ex partibus qualitatis ut quiritas ex suis partibus qualitatis: sicut postmodum arguetur: quod calitas summa in se continet caliditate remissam: et tamen cum nulla parte caliditatis summe extendit frigiditas ut patet quod quod extendit cum parte caliditatis per totum summe cum tota ista calitas extendit: quod istud assumptum est falsum. **S**ed omne remissum est remissum per admixtionem sui dicitur. sed dicitur remissum eo quod modicum continet de intensione. et neutrum argumentum procedit contra istam positionem.

Presenti parte sentit Calculator: huic propositioni: gradus summus est remissus. **T**u quod gradus summus finite distat a non gradu. **T**u quod in momento non potest caliditas deponere latitudinem remissionis. **C**ontra inquit Calculator: intensus et remissus relative opponitur: veluti magnus et parvus: ergo nihil remissum nominari poterit nisi respectu intensioris. **S**olvit primo negans istam consequentiam: nulla caliditas est caliditate summa intensior: ergo calor summus non est remissus: quod licet nulla caliditas sit de facto

intensior: summa: non repugnat tamen illi quod aliqua caliditas existat intensior. **I**tem imaginando caliditate intensior: summa: nihil ab ea remouetur: nihil additur: ergo calor summus est remissus: sensus horum verborum est ut dicebat Jacobus forliuensis: licet repugnet gradui summo caloris gradum inueniri intensior: non tamen gradui summo aliquem repugnat esse intensior. **S**olvit et aliter: est gradus summus caloris remissus: si respectu caloris intensioris: sed merito gradus motus illo summo calore intensioris: dato quoque quod non foret caliditas intensa supra gradum medium: adhuc esset illa caliditas remissa: nulla tamen existeret illa caliditate intensior. **R**ursum argumetabatur Calculator: gradui summo caloris non admisceat frigiditas: quod gradus summus non est remissus. **S**olvit Calculator: cum assignas cur aliquid dicatur remissum: quod id sic vocatur: quod modicum continet de intensioe. id est quod si finite distat a non gradu: et non dicitur appellari quodpiam remissum: quod eo sit aliquid intensi: vel quod habeat admixtionem. nam capiat caliditas summa: tunc illa caliditas integrat ex partibus qualitatis: veluti quantitas ex partibus quantitatis componi solet: ergo caliditas summa caliditate remissam in se complexit: cui tamen caliditati remisse frigiditas non copulatur: ergo non omne remissum: remissum existet per admixtionem. **T**enet itaque Calculator: gradum summum esse remissum: fundamentis et rationibus adductis.

Terium puto Calculator: non esse assentiendum. **T**u quod summe lucidum non est tenebrosus. **T**u quod summe calidum nihil frigiditatis habet admixtionem: ergo summe intensum non est remissum. **T**u quod. 5. physicoz. 19. 59. scribit Averrois remissum in qualitatibus habentibus dicitur esse penes admixtionem dicitur. **N**ec rationes Calculatoris oppositum quincunt. **I**n primis hec illatio non colligit: gradus summus finite a non gradu seiunctus est finite intensus: ergo est remissus. **E**t ut satis faciam conclusionem quam Calculator: impossibile facit idem quod quodam documenta. **P**rimum est: remissio opponitur partitive intensioe. **S**ecundum est: latitudo cuiuslibet partiu terminatur huiusmodi non gradu ad summum positum. **E**t ratio est: quod partiu dicitur negatione positum: ergo ubi positum erit summum nulla erit ipsius negatio ergo non gradus partiu: unde quemadmodum una est albedinis latitudo a non gradu incipiens et terminata ad gradum ut dicitur. et alia a gradu ut dicitur. **I**chorans: definit in non gradu et est latitudo nigredinis. gradus namque albedinis summus est non gradus nigredinis: et gradus nigredinis intensissimus non gradus est albedinis. **P**ariter et summa intensio non gradus existit remissio: et summa si qua sit remissio non gradus est intensio. **T**ertium preceptum est: latitudo partiu terminatur in infinitum versus parte latitudinis partiuationis intensior: quod sicut aliquid est minus intensum: ita est magis remissum: sed in infinitum et arithmetice

metice et geometrice aliquid est minus intensus summo: ergo in infinitum aliquid est remissum summo: et ita latitudo remissionis infinita inuenietur quantum ad intensioem remissionis: unde quod quod etenim tunc ad non gradum remittit in infinitum arithmetice et geometrice. et ratio est: nam quodcumque intensius seu augetur a non gradu intendit magis quod ad duplum: ad quadruplum et sic in infinitum: latitudo tamen partiu finitum est quantum ad diminutionem remissionis: eo quod remissio deficit cum incremento intensiois quod plane est finitum: nihil. **N**am est quod in infinitum geometrice maiorari possit: quare solleo concedere quod in infinitum magis remissus est aliquis gradus gradu medio: et in infinitum minus intensus est aliquis gradus gradu medio: non tamen in infinitum minus remissus est aliquis gradus gradu medio: veluti nec in infinitum magis intensus est aliquis gradus gradu medio. minor. nam intensio est maior remissio: et minor remissio maior intensio: nec minor remissio est partiu: sed ex duobus negativis effectibus consergit positum. **H**is positio respondeo concedendo conclusionem: quod licet nulla latitudo partiu sit subiecto deperditam: tamen incipit esse deperditam aliqua: quemadmodum neque aliqua latitudo intensiois est subito acquisita tamen incipit esse acquisita aliqua que prius non erat acquisita. **E**t quoniam continue ante fuerit. **A**. in duplo remissus. **B**. tamen ipsum. **A**. continue fuit minus remissus quod ipsum. **A**. fuerit usquequo venit ad non gradum remissionis et ad improbationem conclusionis dico quod non oportet. **A**. deperdere tantam remissionem vel maiorem quantum **B**. habet in fine subito: sed sat est ut. **A**. incipiat deponere remissionem quam prius habet ipsum. **A**. **A**d aliud dico quod si concedere caliditas intensior summa: caliditas summe aliquid admisceat. **A**d aliud est frigiditas ut dicitur. remissa: et si nulla sit intensio illa: non est autem sic de frigiditate summa. **A**d aliud dico quod qualitas remissa totalis remissa est per admixtionem dicitur: quod ut ipsemet Calculator: asserat supra: caliditas sine frigiditate est summa: si fuerit totalis: pariter concludo caliditate absque frigiditate non esse remissam: loquendo de totali caliditate: partefacte sunt itaque due propositiones: **P**rima est: non gradus mensura est intensio et remissio. id est distans cuiusuis a non gradu tanta est quantum est precise id quod distat. **S**ecunda est: gradus summus non est remissus.

Contra primam propositionem approbatam varie sunt difficultates: prima sit talis: si non gradus mensura sit intensio: qualitas quodcumque summa existet que maxima a non gradu elongatione complectetur: et si falsum ut: ob caliditate uniformiter difforme ad summum terminata: que perfectio caliditas summa non est: cum latitudo uniformiter difformis suo gradui medio correspondeat. **S**olueo hanc difficultatem dico primo: latitudo uniformiter difformis est illa cuius est equalis excessus graduum inter se

equaliter distantium. **A**lij dicunt: latitudo uniformiter difformis dicitur talis: quod quodlibet partiu sibi inuicem immediatarum intensissimum gradus quod non est in parte intensior et remississimum quod non est in parte remissior illi immediate: et addit Jacobus forliuensis: ad latitudinem uniformiter difforme regri quod cum equali parte subiecti illi latitudinis sit equalis latitudo: ad hunc sensum: quod quodcumque partibus equalibus signatis in illa latitudine per quodam latitudinem extremum intensius extendit extremum remissum in una illarum: per tamen extremum intensius in altera superet extremum eiusdem remissum hoc est latitudo qualitatibus uniformiter difformis est necessario vniuersaliter extensa. **S**ecundo dico: latitudo uniformiter difformis in denotando subiectum apud multos gradui medio conuenit intensissimo: at Calculator in tractatu de difformibus earum gradui vere medio per equalitatem iter et extrema ruderem palam manifestat: unde si quodpiam uniformiter difformiter calidum a non gradu ad gradum ut dicitur. inueniat illud calidum ut dicitur. dicitur vocabitur. **D**ico tertio: latitudo uniformiter difformis apud Bentisbey terminatur exclusiue: at Calculator ea inclusiue terminari sentit: his dictis patet solutio secundum quoniam opinionem: latitudo namque caliditatis uniformiter difformis a non gradu ad summum terminata totam qualitativam includit distantiam: verum locis suis diffuse hec a nobis tractabunt deo fauente. **S**ecunda difficultas est: dicitur aliquis gradus motus aliquo gradu motus precise in duplo plus a non gete seiunctus: quod tamen non est precise eadem in duplo intensior: ergo non gradus non poterit intensioem mensurare: assumptum de dicitur: sit rota dyametri bipedalis cuius semidiameter sit vni pedis: et moueatur circulariter: si stante signetur punctus in extremitate: et punctus medius in ter extremum et centrum rote: gradus motus puncti extremi precise in duplo plus distat a centro quod gradus motus puncti medij: quod latitudo motus illius rote est uniformiter difformis: ergo gradus terminans latitudinem precise in duplo plus elongat a non gradu quod gradus medius eiusdem: aliter ille gradus non foret latitudo: probatur motus gradum illum motus non esse precise in duplo intensior gradu motus puncti medij: quod circulus descriptus a puncto extremo est plusquam duplus ad circulum descriptum a puncto medio: nam dyametri ad dyametri est proportio dupla: quod circuli ad circulum est maior quod dupla: ex. 10. elementorum Euclidis: quod magis quam duplum spatium partibus punctus extremalis ad spatium quod partibus punctus medius: quod punctus extremus plusquam in duplo velocius mouebit quod punctus medius. **S**olvit Jacobus forliuensis in suo de intensioe et remissioe: dicitur gradum motus quod mouetur punctus extremus non precise in duplo plus elongari a non gradu motus gradum motus puncti medij iter punctum extremum et cen

trū: illāq; mot^o latitudinē arbitrat eē nō vnifor/
miter diffōrme. ¶ Rūdeo atr: fateoz gradū mot^o
pūcti extremi i duplo eē pūcti itēfioze gradu mo/
tus pūcti medij: illāq; latitudinez mot^o puto esse
vniformit diffōrme: s. n. circuli ad circū sit ma/
ior pportio q̄z dupla: tñ circūferētie ad circūferē
tiā ē pūcti pportio dupla: circulus nāq; est figura
plana: circūferētia vō ē linea circūlū ābiēs: pstat
aut velocitatē i motu locali mēsurādā eē penes li
neā: et nō penes figurā planā quā describit pūct^o
velocissime motus: quare et.

¶ Circa istā positionē alie versant po
sitiōes: quedā enīz ponit q̄ oīs gradus
est ita intēsus sicut ē remissus. ¶ Se
cūda ponit q̄ aliq; gradus est ita intē
sus sicut remissus: s. nō qlibet. ¶ Ter
tia ponit q̄ nullus est ita intensus sicut
remissus. Et sicut iste positiōes ponūt
de intensione et remissione: ita et ponūt
de magnitudie et de puitate: et de oi la
titudine que pūatiue vel positiue re
spectu alterius latitudis pūderat: vel
que duplī. s. positiue vel pūatiue pū
derant. ¶ Cōtra quas tres positiōes
istam materiā pūernētes. Et primo p
istis opinionib⁹ arguit sigillatiz: et pmo
arguit p prima opinione sic. ¶ Itēfio
gradus attendit penes distantia a non
gradu: et remissio penes accessū ad suū
nō gradū. Sed oīs gradus equaliter
distat a nō gradu sicut ipse est ppinqu^o
nō gradui: qz nō differunt realiter p
pinquitas et distantia inter ista. ¶ Itēz
arguit sic: eadez est latitudo intēfionis
et remissiois realiter: qd sic arguit: ea
dem est latitudo intēfionis et remissio
nis caliditatis cū ista caliditate: et que
cunq; sunt eadē cū eodē tertio sunt ea
dem inter se p cōem animi cōceptōez:
ergo realiter intēfio et remissio sunt ea
dem. maior arguit sic. caliditas est in
tendenda: ergo mediāte aliqua intēfio
ne est intendēda: sed nō mediāte intēfio
ne alia ab ipsa caliditate: s. intēfio cali
ditatis est ipsa caliditas. minor arguit
sic: qz si intēfio calitatis sit alia ab ista
caliditate. ¶ Cū ergo ipsa intēfio sit
intensa: sequit q̄ intēfio illius inten

fionis foret alia ab ipsa intensione: et sic
esset pcessus in infinitū. vel si esset sta
tus alicubi sequeret eadē rōe q̄ cēt stā
dum in primis. s. q̄ prima caliditas cū
sua intensione est eadē. sed pns est ipos
sibile. s. q̄ foret pcedēdū in infinitū in
tēfionib⁹ taliter ordiatis: qz tūc quodli
bet intensum foret infinite intensus: eo
q̄ hiet infinitas tales intēfiones quaz
quelibet foret ipsa caliditate intensioz:
vel cum ista caliditate foret eque intē
sa: et quelibet istaz foret per ptes equa
les extensa sicut foret ista caliditas: s.
pns est falsum igit istud ex quo sequit.
¶ Et q̄ quelz istaz intēfionū sit tāta sic
ista caliditas pbat qz caliditas ē inten
sa per primā istaz intēfionū. solū ergo
prima intēfio est maior ista caliditate.
pna t3 p hoc pp qd vnūquodq; tale et
illud magis. vel saltē sequit q̄ ista intē
fio est tāta sicut ista caliditas. et p hīr ar
guitur de scda intēfione respectu pūe:
et sic deinceps: ergo sequit q̄ illud cor
pus hiet tales intēfiones infinitas q̄rū
quelibet ista certe data foret intēfioz: et
per pns istud corpus habēs talē calidi
tatē foret infinite intensum: pna arguit
qz pna intēfio est cā intēfionis istius
caliditatis: et sic de tertia intēfione: et d
quacūq; alia restat arguere: igitur hic
sunt infinite cāe respectu intēfionis il
lius caliditatis: quaz quelibz certā in
tensionē pferit: et sic oēs iste certā inten
sionē pferūt: qz quelz illaz maiorē intē
fionē pferret q̄ ista certa data: sequit
ergo q̄ oē intensus foret infinite intensus
pns falsus et impossibile: ergo istud ex
quo sequit. s. q̄ intēfio caliditatis a ca
liditate differat. ¶ Itē si sint infinite in
tensiones vel sunt omnes eiusdez spēi
vel diuerse spēi: si eiusdē: ergo equiva
lent vni intensionī ex oibus his cōposi
te: que intēfio foret necessario ifinita:
ergo infinite omnes denominant istaz
caliditatē. Si sunt diuersarū speciez:
vel igitur omnes sunt diuersarū spērū:
vel alique sunt eiusdē speciei: et alique
diuerse

diuerse. si omnes sunt diuersarū spērū
et oēs tales sunt in pūto qualitatis qz p
omne tales: omne dicitur aliqd quale:
ergo ifinite sunt species qualitatis qd
rō nō admittit. Si alique sint eiusdem
speciei: et alique diuerse speciei: vel er
go solum finite sunt eiusdez speciei vel
infinite. Si solum finite: ergo sunt infi
nite diuersarū specierū. Si enīz finite
species finitis addatur: omnes ex his
resultantes solum finite erunt. s. name
rus ex his solū erit finitus. Si sunt in
finite intensiones eiusdez speciei: ergo
cum per totum extendat sequit intēfio
nē ex his cōpositā fore infinitā. ¶ Itē
si aliqua talis intēfio sit eiusdē speciei
cum intensione ab ea denominata intē
sa qua ratiōe denomiatur ab intēfio
ne eiusdez speciei cum ea eadez rōne a
seipsa denominatur intensa. et sic idem
est intēfio alicuius intensionis cū ipsa
intensione et p pns pari ratione standū
est in caliditate q̄ ipsa cum sua intēfio
ne est eadē specificē: igitur sua intēfio
est caliditas: et sic forent due tales cali
ditates. et per idem intēfio secūde ca
liditatis esset caliditas: et sic in infinitū:
igitur cum ille caliditates non cōcent
et quelibet est eque intensa cum prima
vel intēfioz sequitur oēs istas in infini
tum subiectū suū denotare intēsum.
¶ Item q̄ intēfio caliditatis sit eadē
specificē cum caliditate ista arguit: qz
illa intēfio nō est in aliquo pūto q̄ in
pūto qualitatis: vt p3 p singula discor
rendo. Si ergo sit in pūto qualitatis:
et nulla caliditas ab alia qualis denota
tur: qz nec a frigiditate nec ab humidi
tate: et sic de singulis qz si sic sit q̄. a. ca
liditas denotetur a qualitate. b. arguit
q̄. b. sit. a. qz si. b. non sit. a. nec pars. a.
sequitur q̄ ad corruptionē. b. nō sequit
corruptio. a. vt constat. Corruptatur er
go. b. manente. a. tunc post corruptōez
b. erit. a. caliditas intensa et non deno
minabitur. a. b. qz. b. tunc non erit: nec
ab aliqua caliditate alia a seipsa deno

minabit: qz ad corruptionē. b. nō sequit
tur aliquam aliam qualitātē denotare
de nouo. a. igit corrupto. b. a. denomi
atur intensum a seipso: igit tunc erit. a.
intēfio sui ipsius et eadem ratione in
principio: qz aliter corrupto. b. a. nō di
ceretur intensum: cuius oppositū satis
patet. ¶ Item ista intēfio qualitatis
nō est qualitas prima que ab ipsa intē
dēda differat vt est argutū: qz nec qua
litas prima ab alia qualitate pma alia
a seipsa dicitur intensa: nec ista intēfio
est qualitas scda: qz tunc cu3 qualitas
scda resultat ex primis sequitur q̄ nō
foret intēfio qualitatis nisi vbi plures
qualitates existerent: pns est falsus: er
go illud ex quo sequit: ergo ex his seq
tur intensionez caliditatis: a caliditate
non distingui realiter: et sic d omni alia
qualitate: et consilr arguit remissionē a
qualitate remissa nō distingui realiter:
igitur sequitur eadē esse realiter la
titudinē intensionis et latitudinē remis
sionis. Et intēfio habet attēdi penes
recessus a non gradu intensionis. Et re
missio habz attēdi penes ppinquatoez
non gradui sue intensionis: qz remissio
non pōt attendi penes distantia a non
gradu remissionis: qz non gradus re
missionis est infinite intensionis: sed q̄
libet gradus per infinituz distat a non
gradu remissionis: qz per infinituz di
stat a gradu infinito intensionis. Si er
go penes huiusmodi distātiā haberet
remissio attendi: sequeret omnes gra
dum infinite remissum existerē. Et sic
notandū est q̄ ab omni gradu remissio
nis vsq; ad nō gradum remissionis est
latitudo infinita: et vsq; ad gradum in
finitum remissionis solum finita latitu
do: qz non est aliud gradus infinite re
missionis q̄ nō gradus intensionis: et ab
omni gradu vsq; ad nō gradum inten
sionis est latitudo solum finita ergo et.
¶ Ex his est notandū etiā q̄ ab omni
gradu remissiois vsq; ad suū dupluz
remissionis pūatiue accipiēdo remis
b

tionem est in duplo minor latitudo quam inter ipsas & suas subduplum remissionis: quia non est aliud gradus duplus remissionis: quam gradus subduplus intensiois & gradus duplus intensiois. Sed ab omni gradu intensiois usque ad suum subduplum est in duplo minor latitudo quam inter ipsum & suas duplum: ergo inter omnes remissionem & suum duplum est in duplo minor latitudo quam inter illam & suam subduplum. & consimiliter est de omni latitudine privative considerata: cuius oppositum est de omni latitudine positiva si ipsas positive consideres. Ex his arguitur positio sic. Si idem gradus sit intensiois & remissionis realiter sequitur ipsius gradum ita intensum sicut remissum consistit. Contra istam positionem arguitur. & primo supponantur due communes animi conceptiones ab Euclide & Capano posite: quarum hec est prima. Primum duorum equalium ad tertium eadem est proportio & e contrario. Secunda est hec quod omnia que in equali proportione ad tertium se habent inter se sunt equalia. Ex istis arguitur sic. Sit a. unus gradus. & b. intensio. a. tunc a. est ita intensum sicut remissum iuxta positionem. & b. intensus. a. & minor remissus quam a. eo quod b. est remotius a non gradu intensiois quam a. ergo b. non est ita intensum sicut remissum. Pro isto respondetur & dicitur contra ab omnibus istam positionem ponentibus negando primam. & ad cuius probationem arguitur per primam suppositionem: & ponat oppositum sequentis stare cum antecedente: & arguitur sic. a. est eque intensum sicut remissum: ergo tanta est proportio intensiois. b. ad intensioem. a. quanta est proportio intensiois. b. ad remissionem. a. quanta iuxta primam suppositionem patet satis: tunc arguitur sic. Ex parte tanta est proportio intensiois. b. ad intensioem. a. quanta est intensiois. b. ad remissionem. a. sed intensio. b. se habet ad intensum. a. in proportione maioris inequalitatis: ergo in-

tensio. b. se habet ad remissionem. a. in proportione maioris inequalitatis: tunc arguitur sic. b. est ita intensum sicut remissum & omnium equalium ad tertium eadem est proportio. cum ergo intensio. b. se habet in proportione maioris inequalitatis ad remissionem. a. sequitur quod remissio. b. se habet in proportione maioris inequalitatis ad remissionem. a. sequitur quod remissio. b. se habet in proportione maioris inequalitatis ad remissionem. a. quod non falsum: ergo hoc ex quo sequitur. s. positio & responsio. Item sic. sit. c. in duplo remissus. a. & b. in duplo intensus. a. & arguitur sic. remissio. c. se habet in proportione dupla ad remissionem. a. eo quod in duplo minor distat a non gradu intensiois quam remissio a. & intensio. b. se habet in proportione dupla ad remissionem. a. per argumentum consimile argumento precedenti: & omnia inequali proportione se habent ad aliquod tertium inter se sunt equalia per secundam suppositionem: ergo intensio. b. & remissio. c. sunt equalia sed remissio. c. est maior remissione. b. ergo remissio. b. est minor sua intensioe. quia tunc ex hoc quod si sint aliqua duo equalia respectu cuiuscumque est unum illorum maius respectu eiusdem: est alterum eorum minus per communem animi conceptionem: & minor per se. quod remissio. c. est maior remissione. b. eo quod est propinquior non gradu intensiois quam remissio. b. igitur sequitur quod b. est magis intensum quam remissum: & per idem. c. est magis remissus quam intensus & sic videtur si aliquid sit eque remissus sicut intensus opeo intensus est magis intensus quam remissus & opeo remissus est magis remissus quam intensus: igitur ista positio falsa. Item omnia argumenta que fiunt de proportionibus proximam sequentem sunt de ista positioe: ut patet: quia probando quod nil sit ita intensum sicut remissum: satis probatur quod non omnis gradus sit ita intensus sicut remissus.

Tertia huius tractatus parte differit: nunquam verum sit nullum gradum ita intensum existere sicut remissum: & recitantur varie positiones & reprobantur si pri-

mius inquit Calculatores multas esse latitudines que privative & positive considerari possunt: remissio namque privative remissa est latitudo positiva: pro privative intensiois privative existit latitudo: sunt itaque qui opinantur omnem gradum ita intensum fore: veluti remissum: his fundamentis omnes gradus per se velogatur a non gradu per quem fit eadem proximo: non enim differunt repropinquitas non gradui & distantia ab eodem: veluti eadem est propinquitas aliquorum & distantia inter illa. & physicoz. id est ergo quilibet gradus ita intensus existet: veluti remissus. Rursus: eadem est latitudo intensiois & remissiois reipsa: cum eadem sit latitudo remissiois & intensiois caliditatis cum ipsamet caliditate: ergo intensio & remissio sunt idem: quecumque tenentur sunt eadem unum tertio: inter se eadem inveniuntur: quod autem intensio caliditatis sit ipsa caliditas: ostenditur: si intensio gradus & gradus ipse re differet: pari ratione quoduis intensus & sua intensio re separantur: quod cum quilibet intensus sit intensio: quod aliquando est distincta a non gradu intensiois inferitur quod cuilibet intensioi respondet intensio distincta ab ipsa intensioe: ergo in infinitum processus foret in talibus intensioibus sibi invicem subordinatis: ergo quodlibet intensum infinite intensus existet: quod erit extensum per infinitas intensioes huic vel illi certe date equales: capiat namque gradus calor intensus: quod sit. A. si intensio ipsa re ab ipso seungatur: sit talis intensio. B. que cum sit intensa: cum sit causa intensiois. A. erit tanta vel maior quam sit intensio. A. intensio. n. B. est causa intensiois. A. & sit intensio intensiois. B. est tanta vel maior: est namque causa intensiois B. & quod est causa est causa causati: & per quod unumquodque tale & illud magis: ergo non poterit intensio caliditatis re ipsa a caliditate differre. Hec si quis tueri cupiat partes illorum que existunt intensioes re differre a re intensa: dicendum est quod intensio a qua calor denominatur formaliter intensus non est intensio: que admodum albedo non est alba: a qua tamen subiectum nominatur albus: & ista propositio: propter quod unumquodque tale & illud magis: intelligitur quod id in quo fit comparatio aptum est denominare causam. non habet veritatem in causis formalibus: effectus. n. formalis est causa formalis inseparabilis sit: non est tamen talis effectus causa formalis: quare supervacaneum erit indagare utrum omnes tales intensioes sint eiusdem speciei vel diverse: & si diverse: nunquam omnes alterius existant rationes: vel aliquid unum: nonnulli alterius. Propono tamen quedam dicta Calculatoris: primo dixit: quod quilibet istarum foret partes equales extensa sicut foret ista caliditas: ratio fuit: quia si foret caliditas infinita per infinitum modicum extensa: infinite modicum denominaret: & tunc inferri non possit totum infinitum existere: ut in tactatu de differentiis declaratur: paulo post dicit: ergo infinite sunt species qualitatis: quod ratio non admittit: quia species sunt finite veluti & dicitur: noticia n. scientifica de speciebus & finitis habetur. & si in nume-

ris procedat in infinitum: vel numeri numero tamen seunguntur: vel in speciebus quarum una pendet ab alia in causando quantum ad materiam etiam decet fieri processus in infinitum. Iterum subiungit: ergo cum per totum extensa tur: ratio est: quia intensum habet finitatem intensiois: & infinitas intensioes non simul extensa: veluti & infinitas partes: rursus inquit: & quilibet est eque intensa: quia in gradu sumo sunt infinite caliditates: quia infinite partes graduales non coincantes: que admodum in toto quantum ad finitatem infinitas partes ponimus quantum ad finitatem: tamen quia una est minor alia: permanet totum quantum ad finitatem: ita caliditas summa finita est: & ipsa sunt infinite partes: cum una sit minor alia. Proterea si intensio re differret a re intensa: esset intensio qualitas a calore intensio re seiuncta: sed quicquid sunt aliqua duo re differre distincta: unum absque alio inveniri potest: ergo. Item intensio vel esset qualitas propria vel secunda: nec sic: nec sic: ergo. Solvatur hec ratio: & dicatur non oportet duo re seungere sic se habere quod unum sine altero possit esse: patet de subiecto & passione secundum communem sententiam. Amplius non est verum omnem qualitatem esse primam vel secundam sed fortassis omnes qualitates de tertia specie est propria vel secunda: neque ob hoc affirmo intensioem esse qualitatem: cum ex istis speciebus esse modum intrinsecum qualitatis: veluti extensio modus est quantitas: sed de his aliter est perscrutandi locus. Ego volui solvere has rationes ut cognoscere quante essent efficacie. Alterius prosequitur Calculatores varia inducens documenta. Primum est: intensio mensurat penes recessus a non gradu intensiois. Secundum est: remissio habet attendi penes propinquitatem non gradui intensiois: non potest namque remissio dignosci penes distantiam a non gradu remissiois: cum non gradus remissiois infinite existat intensiois: & hoc asseruit Calculatores tenendo qualitatem summam esse remissam: quia aliter non gradus remissiois foret gradus sumus intensiois & non gradus infinitus intensiois. Tertium preceptum est: ab omni gradu remissiois usque ad non gradum remissionis est latitudo infinita: & usque ad gradum infinitum remissiois solum latitudo finita: non est enim aliud gradus infinitus remissiois quam non gradus intensiois: & ab omni gradu usque ad non gradum intensiois est latitudo solum finita: unum latitudo remissiois tendit in infinitum secundum magis remissum & minor remissum: vix quod magis remissus numero minori designatur: id est distantia a quo gradu remissiois ad gradum infinitum remissiois finita est: at intensio maior numero maiori signatur: igitur appositio infinitis intensioibus in infinitum certo dato latitudo intensiois erit infinita: quare non est admirandum gradus remissiois infinitum inveniri cum latitudine finita. Quartum est: ab omni gradu remissionis usque ad suum duplum remissiois est in duplo minor latitudo quam inter ipsum & suum subduplum remissionis: nam non est aliud gradus duplus remissiois quam gradus subduplus

Intensio: et gradus subduplus remissionis quod gradus duplus intensio: sed ab omni gradu intensio versus ad suum subduplum est in duplo minor latitudo quam inter ipsum et suum duplum: ergo inter quavis remissionem et suum duplum est in duplo minor latitudo quam inter illam et suum subduplum: unde latitudo gradus ut. 4. ad. 2. est in duplo minor quam latitudo. 4. ad. 8. constat autem quod privatio maior designatur numero minori: et intensio maior numero maiori: facta etenim comparatione trium terminorum equeproportionabilium geometricae ratione est maior latitudo maioris ad medium latitudinem medij ad minus extremum: quanta est proportio qua sunt proportionabilia: et e contra: tanto minor inter maiorem remissionis et medium quam inter medium et minimum remissionis. Et his dictis addendum est: comparatis duabus latitudinibus quarum una incipiat a non gradu intensiois ad certum gradum: alia ab illo gradu ad gradum multiplicem: latitudo hec secunda maior est pro tanto quanto est proportio denominata a numero una unitate maiori quam sit numerus denominans proportionem gradus intensiois ad gradum intensiois: ita quod a non gradu intensiois ad certum datum est in triplo minor latitudo quam eiusdem gradus ad alium qui tantum distat ab ipso ut ipse a non gradu: ergo et a gradu remissionis ad suum duplum est in triplo maior latitudo quam illius dupli ad gradum infinitum remissionis. Si itaque inquit Calculator idem gradus sit intensiois et remissionis re ipsa: infertur uniuersaliter omnem gradum ita intensum sicut remissum existere: hec sunt que in fauorem prime opinionis vobis declaranda proposueram.

Contra hanc primam positionem argumentatur Calculator varijs rationibus quarum prima stat in his: sit. A. gradus ut. 2. B. ut. 4. tunc sic. B. est intensio. A. et minus remissus ergo non est ita intensus sicut remissus. et deducit prima. A. et. B. ita intensio existunt sicut remissa: ergo qualis est proportio intensiois. B. ad intensioem. A. talis inuenitur proportio remissionis. B. ad remissionem. A. sed in duplo maior est intensio. B. quam intensio. A. ergo in duplo maior erit remissio. B. quam remissio. A. constat autem consequens istud manifestam implicare contradictionem: non poterit namque quilibet gradus ita intensus veluti remissus existere: verum est: quod Jacobus forliuensis facit hanc positionem veram quilibet gradus est ita intensus sicut remissus ad hunc sensum: quanta latitudine est quicunque gradus intensus: tanta est remissus. Accirco si quis huic prime faueat opinioni diligenter aduertat non omnem gradum ita intensum veluti remissum vocari: eo quod intensio et re-

missio equali numero signentur: quicquid. n. est intensus alio numero explicat maiori: at remissus numero exprimitur minori: sed affirmandum est omnem gradum ita esse intensum sicut remissum: quatenus per eundem numerum appropinquat non gradui intensiois et distat ab eodem: tanta. n. ut dixi supra est distantia alicuius a non gradu necnon et proximitas: quod est precise id quod distat et id quod est primum: quare hec illatio non colligit. B. est intensus. A. et est minus remissus ergo non est ita intensus ut remissus. i. non tamen seungit per intensioem a non gradu intensiois quam per remissionem appropinquat gradui infinito remissionis: sed inferri posset non equali numero signanda esse intensioem et remissionem. Fateor vltimus hanc sequelam. A. est ita intensus ut remissus: ergo tanta est proportio intensiois. B. ad intensioem. A. quam intensiois. B. ad remissionem. A. et concedo quod quemadmodum intensio. B. dupla est ad remissionem. A. ita remissio. B. dupla existit ad remissionem. A. i. numerus remissionis duplus est ad numerum remissionis: stat namque numerum remissionis gradus duplus est ad alium: illum tamen gradum non esse in duplo magis remissum: cum privatio maior minori designetur: et intensio maior maiori.

Secunda ratio talis est: sit. C. gradus ut unus: remissio. C. dupla est ad remissionem. A. et intensio. B. dupla existit ad remissionem. A. ergo remissio. C. et intensio. B. equalia iudicabuntur: ut remissio. C. maior est remissione. B. ergo remissio. B. minor est sua intensioe. Solutio est: dico primo: nuncupatur gradus ita intensus ut remissus: non quod equali numero denominetur intensio et remissio: imo incrementum intensiois est per maiorationem numeri dicitur autem gradus ita intensus ut remissus: quod tantum distat quantum appropinquat non gradui intensiois. Dico secundo hanc consequentiam valere. C. est remissum in duplo magis. A. ergo proportio remissionis. C. ad remissionem. A. est dupla: quod remissio. A. comparata remissioni. C. comparatur duplo: relata ad. B. comparatur subduplo et intensio. A. comparata intensiois. C. comparatur subduplo: relata ad. B. comparatur duplo. Dico tertio intensioem. B. et remissionem. C. nec equalia esse: neque ad idem equaliter habere proportionem: cum una sit minoris in equalitate: alia maioris. Dico quarto quod quodlibet est tamen intensus quantum remissum: sed maior sit numerus intensiois quam remissionis: vel maior remissionis quam intensiois, quantum ad denominandum magis intensum et magis remissum: unde quis non sit equalitas in denominando: est tamen quedam proportionalitas: quod sicut numerus

merus denominatiois remissionis elongatur a summo intensiois qualitatis: ita numerus intensiois qui respondet numero denominationis remissionis pro complenda latitudine distat a non gradu intensiois: et e contra: et hoc itaque modo intendebat hec positio aliquod ita intensum existere veluti remissum: quare etc.

Pro secunda positione sic arguitur. capiat alijs gradus qui sit. a. tunc si. a. sit intensio: quam ipsemet sit remissus: ponatur a. remitti ad non gradum. tunc ex quo intensio remittit a non gradum et remissio intendit ad infinitum: sequitur quod aliquando erit remissio tanta sicut primum erit ista intensio: eo quod nunc est maior intensio quam remissio. Item sic capiat gradus medius inter intensioem et remissionem et sequitur ex quo ita velociter maiorabitur remissio sicut minorabitur intensio: quod non est aliud remissionem maiorari quam intensioem remitti: ergo in isto instanti in quo intensio erit sub isto gradu medio: et sic remissio sub eodem gradu. Similiter si intensio sit minor quam remissio intendatur in infinitum: et sequitur quod aliquando erit ita intensus per argumentum primum: ergo prima pars illius videtur esse vera.

Pro secunda parte illius positionis arguitur per argumenta que sunt facta contra positionem precedentem. scilicet quod non omnis gradus sit ita intensus sicut remissus. Sed contra istam positionem arguitur. primo contra primam partem. et ponatur quod si sit possibile quod a. sit ita intensus sicut remissus: et capiat intensio equalis intensiois. a. que sit. b. et pono. a. uniuersaliter remitti ad subduplum: et quod remissio eius que sit. c. maioratur uniuersaliter ad duplum: quod per argumenta idez est remissionem uniuersaliter maiorari ad duplum: et intensioem uniuersaliter deperdi ad subduplum. et ponatur quod equeproportionabiliter maioratur. b. intensio sicut. c. remissio. quo posito ex quo. c. uniuersaliter maiorabitur ad duplum: et remissionem uniuersaliter maiorari ad duplum est intensioem uniuersaliter remitti ad subduplum: er-

go intensio. a. uniuersaliter remittit ad subduplum. et per consequens in medio instanti erit intensio. a. in sexquitercio remissio: quam nunc est. ut si nunc sit intensio ut. iij. si uniuersaliter remittit ad subduplum in medio erit ut tria. et per consequens erit in medio in sexquitercio minor: et proportionabiliter sicut intensio erit minor: sic remissio erit maior quia idem est esse in sexquitercio remissus et in sexquitercio minus intensus: ergo in medio instanti erit remissio in sexquitercio maior quam nunc est. et proportionabiliter sicut. c. remissio erit maior. sic. b. intensio erit maior: eo quod equeproportionabiliter maiorabitur. c. et. b. ergo in medio erit. b. intensio in sexquitercio maior quam nunc est. consequens falsus ut probabo et casus est possibilis: igitur conclusio falsa. Falsitas consequentis arguitur sic. b. est uniuersaliter positum quod uniuersaliter maiorabitur ad suum duplum: ergo in medio erit in sexquialtero maius quam nunc est: et non in sexquitercio maius. consequentia tenet de omni latitudine positione ut satis liquet: ut si nunc sit. iij. et viij. est precise duplum ad quattuor: si quattuor uniuersaliter maiorabitur ad viij. et per consequens in medio erit ut sex: et gradus ut sex est in sexquialtero maior quam quattuor: igitur si. b. positum uniuersaliter maiorabitur ad suum duplum in medio erit in sexquialtero maius quam nunc est: et per consequens non sexquitercio precise maior. et quod sequatur. b. maiorari uniuersaliter ad duplum arguitur per secundam suppositionem que est. Quid omnia duo se habentia ad tertium in eadem proportionem inter se sunt equalia: et sit. d. gradus sub quo nunc sunt. b. c. arguitur sic. c. b. sunt nunc sub. d. gradu proportionabiliter sicut. b. erit maius quam nunc est: sic. c. erit maius quam nunc est: ergo tanta continue erit proportio. c. ad. d. sicut

b. ad. d. sequentia t3 p hoc. Si equalibus ealia addant resultantia erunt ealia q2 igit pportioes. c. ad. d. et b. ad. d. nunc sunt equales et eque pportioabilis maiorabilis. c. sicut. b. igit equalis pportioes acquirat. c. sup2a. d. sicut. b. sup2a. d. q2 precise p tm maiorabunt. c. b. g tanta continue erit pportio. c. ad. d. sic. b. ad. d. et oia in equali pportioe se bntia ad aliqd tertiu inter se sunt ealia. g. c. b. continue erunt equalia: et p nis tm continue addetur. b. sicut. c. et e2io. p bec si ealib9 ealia addant: resultantia sunt ealia sequit ergo q ex quo. b. c. continue erunt ealia q equeuelocit maiorabilis. b. cu3. c. et c. vniiformiter maiorabilis ad duplu p casuz: ergo. b. vniiformiter maiorabilis ad suum duplu: et p nis in instanti medio erit. b. in sexgaltero mai9 q3 in principio et ex positioe cu3 casu sequit q in instanti medio erit. b. in sexqtertio mai9 q3 nunc ex positioe: ergo sequit dicitio et casus e possibilis poni no repugnans vt satis pstat: igit positio ista falsa est q2 ex ista pclone sequit in instanti medio erit. b. in tensi9 q3 ipsomet: tuc erit intensum.

Scdo d positioem illam arguit ex ista sequit ista pclo q intensioe remissa ad no gradu remissio precise maiorabilis ad duplu. q ista sit falsa arguit sic pportioabilis sicut intensio erit minor: sic remissio erit maior p par guta: eo q pportioabilis sicut aliqd sit min9 intensum: sic sit ipsuz remissio. si igit intensio remittat ad no gradu remissio maiora bitur in infinitu: g pclo falsa. et q ista conclusio sequat arguit sic. sit. a. vt pri9 eq intensuz sicut remissuz: cui9 intensio remittat ad no gradu et sit eius remissio c. et b. intensio ealis. a. que intendatur equaliter sicut. a. remittit. quo posito sequit q intensio. a. remittit vsq ad no graduz. et q eius remissio soluz intedit ad duplu3 arguit sic. c. et b. continue equeuelociter maiorabunt: q2 ita velociter sicut. a. remittit: sic velociter maiora-

bitur eius remissio: q2 no est aliud remissionem maiorari nisi intensioem remitti per prius arguta. sed ita velocit inteditur. b. sicut. a. remittit: ergo ita velociter. b. intedit sicut. c. maiorabilis. cu igitur. b. c. nunc sunt ealia: sequit q continue erunt ealia. Sit igitur. d. g dus sub quo nunc sunt. b. c. et sequit q ex quo b. c. continue erunt ealia inter se q eoz ad. d. qd est tertiu continue erit eade pportio p hoc q oiu3 duoz equaliu ad tertiu eadez est pportio. cu igitur nu q3 ante fines remissionis toti9. a. ad no graduz erit dupla pportio. b. ad. d. sequitur q nunq3 ante fine erit dupla pportio. c. ad. d. et nunc e. c. sub. d. gradu: nec ante fines erit sub gradu duplo intensio ri. d. gradu. igitur remissio. a. precise fiet in duplo maior q3 nunc est: sequit ergo conclusio. **T**ertio ad idez sic arguitur pbando ipsaz fore falsaz. nam ex ipsa sequit ista conclusio q. b. intensio p intensioez finitam in tpe finito intederet in infinitu: que pclo arguit esse falsa. Si enim aliqd positiu in infinitu intendetur in tpe finito sequeret eius intensioem mediante qua intederet infinito gradni correspondere: q2 nullo gradui finito pot latitudo infinita in tpe finito acqri vt satis p3: ergo pclo falsa et impossibile. **E**t q ista sequat ex positioe illius arguit et ponat. a. eque intensum esse sicut remissuz sicut ponit bec positio esse possibile: et remittat. a. ad non gradu cuius remissio sit. c. et sit. b. intensio sub eodez gradu vt prius sub quo e a. et intendat. b. eque pportionalis sicut c. maiorat: et sic. d. gradus sub quo nunc est. a. vt prius: quo posito. c. maiorabilis in infinituz: q2 intensio. a. remittit in infinituz: et pportioabiliter sicut intensio a. erit minor: sic remissio. c. erit maior: igitur in infinituz maiorabitur. c. tuc sic b. c. nunc sunt equalia et eque pportioabiliter maiorabunt: ergo per primu argumentu cōtra istam positionez equeuelociter

velociter maiorabunt: sed. c. solu finite velociter maiorabilis: igitur. b. solu finite velociter maiorabilis. **P**onatur gratia exempli q. a. in hora sic remittatur ad no graduz. et sequat. b. per tota illaz horam solu finite velociter intedi. **E**t q. b. in illa hora in infinitu intendat: pbo sic. in infinituz erit. c. remissio maior q3 nunc est. eo q. a. remittit ad no gradu et pportioabilis sicut. c. erit mai9 q3 nunc est: sic. b. erit maius q3 nunc est p casum: ergo. b. in illa hora intendet in infinitu. igitur sequitur conclusio. **A**liiter ad conclones eandem sic arguit et ponatur de. a. c. d. vt prius. ponat tm precise. b. equeuelociter intedi sicut. a. remittetur. et p3. b. solu finite velociter intedi. et q. b. intendet in infinituz arguitur sic. c. intedit in infinituz et pportioabilis sicut. c. erit maius. sic. b. erit maius: ergo. b. intendet in infinitu. **P**sequetia tenet. et maior similiter et minor sicut: et minor arguit sic. c. equeuelociter maiorabilis sicut. a. remittit per prearguta et b. etiaz equeuelociter maiorabitur sicut. a. remittit. ergo. b. et c. continue equeuelocit maiorabunt. et p consequens continue erunt equalia per hoc si equalib9 equalia addant: resultantia erunt equalia. tunc arguitur ex consequete. b. c. continue erunt equalia: et oiu3 equaliuz ad tertiu eadez est pportio: ergo continue. b. se habebit inequali pportione ad. d. sicut se habet. c. ad. d. s3 pportio. c. ad. d. maiorabilis in infinituz p prearguta. igitur pportio. b. ad. d. maiorabilis in infinitu. sed hoc no potest fieri. b. no maiorato in infinitu. igitur sequitur q. b. in illa hora maiorabilis in infinitum et mediante solu finite intensio ne: ergo sequit conclusio impossibilis ex ista pone cu casu possibili eidem poni no repugnanti: q2 ois motus et et omnes qualitates eadez velocitate possunt intedi. **I**tem ex positione potest argui omnes graduz remissionis infinite remissum existere: vel infinite modice

remissuz. et ponat casus penultim9 de a. b. c. d. et arguit vt prius. remissio. c. i infinituz inteditur. et b. eque pportioabilis continue maiorabilis cu. c. g. b. in infinitu intendet. et per sequens. b. continue acqret latitudinem infinita. et c. eque pportioabilis continue maiorabitur. cu. b. igit per prearguta tantam latitudinez acqrit. c. sic. b. et per nis. c. acqret latitudinez infinitaz et no acqret maiorez remissionem q3 est inter ipsum et graduz infinituz remissionis: igitur inter. c. et graduz infinituz remissionis est latitudo infinita: et per sequens si per infinitu distat a gradu infinito remissiois: et p infinitu distat a no gradu remissiois: q2 p infinitu distat a gradu infinito intensiois: qui est no gradus remissionis. **C**um igit remissio. c. penes appropinquationem no gradui intensiois: vel gradui infinite remissiois qui idem sunt habeat attedi cu. c. per infinitum distat ab huiusmodi gradu infinito remissiois sequitur. c. fore infinite modice remissuz. et si remissio habeat attendi penes distantia a no gradu remissionis qui est gradus infinite intensiois cu ista latitudo sit infinita: sequitur. c. fore infinite remissum: et sicut arguit de c. ita de quocunq3 alio gradu illius latitudinis e arguenduz. igitur quilz g dus illius latitudinis est infinite remissuz: vel infinite modice remissuz. nis falsuz igitur ista positio q3 tu3 ad prima ptes iprobaf. **C**ōtra scda3 ptem sunt argumenta que p pria pone sunt adducta et c.

Scda opinio affirmat hac ppositioez: aliqs gradus est ita intensus veluti remissus: s3 no ql3: si n. A. sit intensio: q3 ipemet remissus: ponat. A. remitti ad no gradu: tuc sic: intensio remittit ad non gdu: et remissio crescit ad infim: g aliqui erit remissio q3 remissio: h rō fundat sup b: q2 oē minus qd d3 fieri mai9 necesse est venire ad eale. **R**ursus si remissio sit citra gradu mediū: q3 tu intensio vniiformiter minuit tm remissio crescit: ergo tm acqret remissio quātū deponet intensio: et ista intensio pdet illd quo e sup2a graduz mediū: et remissio id

acquet q̄ ē citra: igit̄ intensio et remissio sub gradu medio existēt equalia: fundamētū itaq; hui⁹ scōe positōis p̄sistit in h: gradus vt. 4. q; mediat inter nō gradū intensiōis et gradū sūmū: tñ denoiat aliv quid intensus q̄tū remissus: s; gradus supra mediū plus denoiat intensus q̄ remissus: gradus citra mediū plus remissus q̄ intensus et sic ascendēdo a maiori remissioe ad maiore intensioe necesse ē puenire ad gradū q tñ ad intensioe pducat q̄tū ad remissionē: et hic ē gradus q rñdet gradui medio latitudinis: et ē gradus vt. 4. q̄ non erit ois gradus ita intensus: veluti reissus: verūtñ ad intellectū prioris opiniois cōcedēdū ē oēs gradū eē ita intensus vt remissus: nō q; equalr dnoiet intensio et remissio: s; q; ē quedā pportio alitas gradus intensiōis ad nō gradū intensiōis: sicut gradus remissiois ad nō gradū remissiois q rñdet sūmo: mīmetñ intensio ḡdus dsignat simplr eodē nūo cū remissioe eiusdē ḡm.

C Multa motiua inducunt h̄c scōaz opi. p̄mū stat in h: sunt intensioes. **A.** et **B.** equalia sub **B.** gradu et remissio. **A.** vocet. **C.** crescāt. **C.** et intensio. **B.** hac hora equeproporcionabilr erit. **C.** i medio hore momēto maior in sexqtertio q̄ nunc sit: et intensio. **B.** maior in sexqterto iueniet: et in sexqtertio: vñ si gradus vt. 4. equeproporcionabilr et vniformitē tēdat ad gradū vt. 2. hac hora: vnū d; i vna medietate hore: aliū in alia deponē: ergo remissio gradus vt. 4. in medio instanti hore erit maior i sexqtertio q̄ p̄mū erat: at si gradus vt. 4. eodē tpe efficiat vt. 8. in medio istāti erit vt. 6. ḡ i sexqterto erit intensio maior q̄ p̄mū: erit quoq; in sexqterto maior: si tāta p̄cise erit intensio. **B.** q̄ta remissio. **A.** posito intensioe. **B.** et remissioe. **C.** equeproporcionabilr et vniformiter maiorari. **P.** Solutio ē: bec p̄pō. **B.** intensio equeproporcionabilr intensiōi seu maiorat: vt remissio. **C.** maiorat: si significet q; equalē pportione acgrat intensio. **B.** vt remissio. **C.** ad illō qd̄ hēbat: ē p̄t̄ falsa: q; vnaz pportione maioris iequalitatis sibi vēdicat. **C.** intensio. **B.** q; maiorat crescēte numero: alia vero s. remissio. **C.** acgrit pportione minoris iequalitatis ad hūc sensus: q; ipa crescit numero diminuto. Si vero talis ppositio significet q; equeproporcionabilr crescāt sub hoc sensu: q; quēadmodū intensio. **B.** acgrit pportione maioris iequalitatis alicui⁹ numeri: sic remissio. **C.** acgrit pportione minoris iequalitatis denoiatā a numero minoris: eā fateor: et assero q; in medio instanti. **C.** erit i sexqterto respectu ei⁹ qd̄ erat sub. **B.** gradu vt. 4. hoc ē erit vt. 3. **B.** vero eodē momēto erit i sexqterto maior et nō erit vt. 6. sed vt. 5. cū vno tertio: ex quo d; pportionabilr acquirere pportione: cōstat aut q; pportio. 5. cū vno tertio sexqtertia est ad. 4. neq; verū est. **B.** debere eē in medio instanti

vt. 6. vñ nō est possibile ea equeproporcionabilr crescere nisi inequalr acgrant de latitudine: et qñ d; i. **B.** erit equalia: ergo si crescit equeproporcionabilr debēt equalē acgrere. pportione et pmanere equalia. **P.** Rñdet h̄ dūtaxat verū cē de his q; crescit acgrēdo equalia pportioes: nō sic autē crescit bec equeproporcionabilr: nō. n. acgrūt equalē pportione: nec cōtinue tāta erit pportio. **B.** ad. **B.** quāta. **C.** ad. **B.** et aduertēdū q; si ponat **C.** et **B.** equalr crescē et ābo vniformiter: tunc nō equeproporcionabilr possunt crescere.

C Scōa rō talis est: data p̄ia opinioe inferit q; intensio. **A.** remittit ad nō gradū: et ei⁹ remissio solū intensiōi ad duplū: q; **C.** et **B.** cōtinue equevelociter maiorant: et nūc sunt equalia: ergo p̄tinue erūt equalia: s; an̄ finē remissiois totū. **A.** ad nō gradū nūquā erit pportio. **B.** ad. **B.** dupla: ergo neq; pportio. **C.** ad. **B.** erit dupla: cū ergo intensio. **B.** solū crescat ad duplū: remissio. **C.** ad duplū maiorari tñ poterit. **P.** Solutio est: si. **C.** et **B.** equevelociter maiorant nō hēbūt inuicēz cōtinue equalē pportioes: imo. **C.** seruabit pportione ad. **B.** denomiātā a numero minoris: q; faciet **B.** respectu. **B.** et qñ arguit: **B.** sunt ābo equalia tā. **C.** q; **B.** fateor: et vltra: s; **B.** et **C.** equevelociter maiorant: cōcedo: ergo cōtinue erunt equalia: seqla nō t; ex q; **C.** crescit p subtractionē **B.** vno p additionē i numero: at si ābo p additionē nūeri maiorari dicerent: arḡm̄ demonstraret: et iō in toto tpe intensio. **B.** erit maior oī pportioe citra duplā: et dupla tñ respectu ei⁹ qd̄ erat i. **B.** s; **C.** erit i infinitū remissio q; erat sub. **B.** et c.

C Tertiu motiuū tale existit: p̄cessa p̄ia opi. **B.** intensio p intensioe finitā tpe finitō intensiōi in infinitū: q; **C.** in infinitū maiorat: ḡ et **B.** et **C.** solū finitē velociter crescit: ḡ et **B.** et **B.** sequit ponēdo **C.** et **B.** equeproporcionabilr maiorari et equevelociter: vt sit i pfirmatōe. **P.** Solutio: nō pōt intensio. **B.** equeproporcionabilr intensiōi cū remissioe. **C.** q; d; puenire ad gradū infinitū remissiois: s; n. possit vniformiter acgrere latitudine quā remissio sibi vendicat: nō tñ equeproporcionabilr crescit intensio et remissio: q; nec p equalē pportione: cū vna sit maior: alia sit minor denomiata numero: crescit nā q; **C.** in infinitū: nequa q; intensio. **P.** Ad pfirmationē dico admissō casu q; **B.** finitē velociter intendet: et qñ arguit. **C.** in infinitū velociter intendit: pcedo: s; **B.** ita pportionabilr erit min⁹ sic. **C.** mai⁹ iueniet: ḡ. **B.** i infinitū intensiōi: fateor: p̄iaz: et nego q; **B.** ita pportionabilr intensiōi sicut. **C.** s; n. equalr intensiōi: nō tñ equeproporcionabilr: et cū arguit: sūt equalia: et equalr crescit: ergo equeproporcionabilr: negat arḡm̄. nā quāuis valeat in his q; crescit p cremētū nūeri: tñ sūvū crescit p cremētū

tū nūeri: aliō p decrementū: nō op; q; si equalē vni addit illi qd̄ ab alio subtrahit q; sit equeproporcionale vñ si q̄ternario addat vntas: et fiat. 5. et p remotionē subtrahat vntas: remanent. 3. equalr crescit: et nō equeproporcionabilr: cū vna sit sexqquarta: alia sexqtertia: q; ar̄m̄ Calculatoz; nihil pcludit.

C Quarta rō stat in hoc: si. **C.** et **B.** equeproporcionabilr maiorant: erit. **C.** infinite modice remissus: vel infinite remissus. Ad quā rōez rñdeo: et admisso casu nego q; sequat tale absurdū. **C.** nāq; nō acgrēt latitudine infinitā s; finitā tñ: q; iter gradū remissiois et nō gradū intensiōis est latitudo finitā: et ad pbatōne cōcedo q; **B.** in infinitum intendet: et acgrēt latitudine infinitā: eo q; augmētū ei⁹ p cremētū nūeri: et fateor itez q; **C.** equeproporcionabilr intensiōi vt. **B.** et cū inferit: ḡ. **C.** acgrēt latitudine infinitā: negat argumentū: eo q; **C.** crescit nō p augmētum numeri sui: veluti. **B.** s; p decrementū: et si d; sunt equalia sub. **B.** cōcedo: et debēt equeproporcionabilr crescē: fateor: ḡ debēt equalr crescē: negat p̄ia: et si d; ḡ iequalia eglez hēret ad. **B.** pportioes: rñdeo q; **C.** et **B.** hnt equeproporcionabilr ab illo nūero denomiātā: s; nō equalē simplr: nec h̄ equeproporcionabilr: si dbeat remissio: equeproporcionabilr crescē cū intensiōe: vt sepe dictū ē. Scōa itaq; positio d̄fendi pōt ad intellectū datuz: q; et c.

C Sequit ergo tertia positio ponēs q; nullus gradus est ita intensus sicut remissus. **P**ro eius probatōe sunt oia argumēta que sunt p̄ scōam positioes que illaz positōem vident sufficient ap probare. **C**ōtra etiaz illam positioes sunt omnia argumēta que p̄o alijs positōibus sunt adducta. vnde ista est illa quā iter ceteras reputo magis verā.

C Pro eius intellectu est p̄io notanduz q; remissio pōt dupliciter confiderari. vno modo vt est ille gradus intensus vel vt est ista intensio: et sic est idez realiter intensio cū remissione vt argutū est. **A**lio modo etiā cōsimiliter remissio vt est priuatiuz respectu intensiōnis. primo modo sunt ista eadē hoc est sic remissus: et hoc est sic intensus: et illo modo loquēdo pōt concedi q; remissio potest attendi penes idē: penes qd̄ habet intensio attendi: et sic pōt dicit oēm graduz ita intensum sicut remissus consistere. **C**ōtra quez modū loquēdi rationes **C**ōtra primaz positioes nō p̄o

cedūt: ille tñ modus nō multū vstat: iō loquēdus est de remissione scōo mō dicta. s. put est priuatiuz respectu intensiōis: et dicendū est s̄m istum modum nullius gradus intensiōe sue remissiois correspondere sicut argumēta p̄tra alias positioes probāt liquide. **P** S; q; istam positioes narrare nō sufficit: ideo argumēta que vident istam positioes improbare primitus est videndum. **P** Et p̄io ad rōez quādo arguitur q; aliq; gradus sit ita intensus sicut remissus vt sit. a. vnus gradus. et tunc arguitur sic vel est. a. magis intensum q; remissus vel min⁹ intensus q; remissum. Si sit magis intensus q; remissus ponat. a. remitti ad nō gradum. sequit q; aliqñ erit ita intensus sicut remissus. Si sit minus intensum q; remissus ponatur intensiōe intendi in infinitū: et sequitur q; aliqñ erit ita intensus sicut remissus. **I**deo p̄o isto argumento dicit q; posito q; a. sit intensus q; sua intensio nec est maior nec est minor sua remissione nec est sibi equalis accipiēdo priuatiue remissione respectu intensiōnis. Si enī foret maior vel minor posset esse equalis cuius opposituz est p̄batus. vnde sicut dicitur de proportioe maioris inequalitatis p̄ proportioe minoris inequalitatis proportioes non differunt realr nisi tñ s̄m rōnem sicut via ab. a. ad. b. et ecōtrario. a. b. ad. a. eadem est s̄m rem: differūt tñ s̄m rōnez. **C**ōsimiliter habitudo maioris ad minus et habitudo minoris ad mai⁹ sunt eadem s̄m rem: differūt tñ s̄m rōnem seu s̄m rem: sunt eadē solū rōne differētes. **C**ōsimilr habitudo maioris ad min⁹ et minoris ad mai⁹ sunt eadē s̄m rem sola ratione differentes: et habitu do maioris ad min⁹ est pportio maioris inequalitatis: et habitudo minoris ad mai⁹ est pportio minoris inequalitatis: ideo iste proportioes solum s̄m rōez differūt: et pportio maioris iequalitatis nō est maior nec minor pportioe minoris

inequalitatis distinguendo proportionem maioris inequalitatis et proportionem minoris inequalitatis ut venerabilis magister Thomas de Berwardino in suo libro de proportionibus: liget declarat fundando se super suppositibus et passimptis. scilicet quod omnes duos inequalium ad tertium etc. Quia se habentia in equali proportione etc. Considero oio sicut dicitur est de proportione maioris inequalitatis et minoris inequalitatis sic dicendum est de intensione et remissione distinguendo intensio nem et remissionem accipiendo. scilicet remissionem privative respectu intensiois: et sic proportioabiliter dicendum est de magnitudine et puitate: et de omnibus quorum unum privative respectu alteri se habet: seu de omni latitudine positive et privative considerata: quod si positivum et privativum ut sic capiuntur: nulla comparatio equalitatis vel inequalitatis inter ista poterit repiri: et sic dicitur quod nullus intensio remissionem eiusdem gradus est maior vel minor vel equalis: sicut nulla proportio maioris inequalitatis est maior nec minor proportio minoris inequalitatis: nec ei equalis et ideo cum ponitur quod a. sit unum intensum: et que ritur utrum a. sit magis intensum quam remissum vel minus intensum quam remissum: vel possit esse ita intensum sicut remissum. neganda est divisio per quacumque eius parte: et sic non procedit istud argumentum nisi ista ponem.

Ideo ad argumenta que fiunt per prima pone et per illas positiones que arguunt quod remissio attenditur penes appropinquationem non gradui intensiois et intensio attenditur penes distantiam: scilicet tanta est distantia sicut appingitas cuiuscumque gradus ad non gradum: quod eadem est realiter distantia ista cum habet per appingitate: igitur omnes gradus est ita intensus sicut remissus. ideo dicitur quod appingitas ista potest accipi privative respectu distantie. et sic accipiendo appingitatem privative attenditur remissio penes appingitatem non gradui. et accipiendo distantiam positive a non gradu: tunc penes illam attenditur intensio gradus: scilicet sic accipiendo appingitatem alicui non gradus ista appingitas non est tanta sicut distantia eiusdem gradus a non gradu: nec ea maior

nec minor quamvis realiter eadem res sit proprietas et distantia ut predictum est de omni privative respectu sui positivum. et ideo argumentum non arguit remissionem equalitatem intensiois. nec unam eorum alia maiorem consistere quod propinquitas non gradui et remissio que penes eam attenditur: et distantia a non gradu penes quam attenditur intensio ut premissum est secundum equalitatem vel inequalitatem comparabilem non existunt eo quod propinquitas ut sic respectu distantie accipitur privative. et tunc ad istud argumentum cum arguitur quod eadem realiter est intensio cum remissione: igitur iste gradus est ita intensus sicut remissus. negatur consequentia quod idem est realiter proportio maioris inequalitatis cum proportione minoris inequalitatis. et tamen distinguendo unam ab alia secundum rationem. neutra alteri est equalis: sed incomparabiles sunt quod de intensione et remissione et de quocumque privativo cum suo positivum proportionabiliter est dicendum. Et sic solvuntur omnia argumenta que sunt facta contra illam positionem quod omnia fundantur super hoc quod istud penes quod attenditur remissio illi penes quod attenditur intensio secundum equalitatem et inequalitatem comparantur: quod tamen ut remissio penes istud attenditur uniformiter est negandum.

Arbitrat ergo Calculato: nullus gradus ita intensus inveniri veluti remissus: non enim proportione ea qua unus gradus respicit alius secundum esse intensum: eundem respicere potest secundum esse remissum: et ista est causa quod intensus: numero designat maiorem: remissus vero minorem. Est tamen advertendum: ut docet Calculato: quod remissio privative sumpta: ut scilicet gradus minus intensus et privative intensiois: intensio non existit comparabilis: at remissio positive est ipse gradus tanta vel tanta distantia a non gradu elongatur: quod considerate intensio et remissio sunt in vice comparabiles: quod appropinquat est solvere rationes privative aduersarum: et in primis intensio. A. gradus ut. 4. neque maior: neque minor: censenda est sua remissione: quemadmodum proportio maioris inequalitatis proportio minoris non solet comparari: unum proportionem maiorem et minoris inequalitatis non possunt: esse equales: forent namque eiusdem speciei: veluti et numeri equa

les: nec in equales vocari possunt: ne in equalia equalia existere concedantur: nam si proportio maioris inequalitatis maior est ea que est minoris inequalitatis: sit igitur quod sit inter illas dupla proportio: de creseat proportio maiorem inequalitatis in infinitum et constat quod aliqui deveniet ad unam maiorem inequalitatis proportionem sibi subduplam: sit illa. A. tunc sic. A. proportio maiorem inequalitatis subdupla est ad primam maiorem inequalitatis proportio nem: et respectu eiusdem proportio minoris inequalitatis est subdupla: ergo per positiones ab Euclide sumptas inveniuntur ille proportionem equales: et sunt inequales: cum sint diversarum specierum: igitur inequalia existunt equalia. Existimo igitur has positiones esse concedendas: proportio equalitatis nulla proportio est maior vel minor. Item nulla proportio maiorem inequalitatis aliqua proportio minoris inequalitatis est maior vel minor: neque rationes Joannis marliani convincunt oppositum: quod propones auctorum credidit esse universalem veram: cum tamen certis egerat limitatibus dicitur: namque multa documenta repunt vera: si de extremis intelligantur: quorum unum alteri existat in equalitate: et utrumque medio: sed de his loquitur sum in calce. 7. per physicoz. ¶ Rursus: non tamen hec ratio: ille gradus et sua intensio et remissio sunt idem re: ergo ille gradus est ita intensus veluti remissus: quemadmodum non valet: ille motus circularis et sua circuitio sunt idem re: ergo ille motus est ita velox circuitio: sicut ille motus est circularis. Si hec illatio non colligitur: proportio. A. ad. B. et. B. ad. A. idem sunt re: ergo tanta est proportio. A. ad. B. quanta. B. ad. A. unde. 2. celi declarat aliqua inequaliter moveri: at equaliter reuolui. ¶ Si igitur motus intensiois et remissionis sunt motus secundum certam proportionem comparabiles: cum possit una forma et ita velociter et velocius et tardius intendi: veluti et alia remittitur: et contra: ergo intensio et remissio erunt comparabiles. ¶ Solutio est: intensio et remissio habet certas rationes sunt comparabiles: quatenus versus positive sumuntur: non autem comparantur: quoniam remissio privative consideratur: hec de tertia parte huius tractatus annotata sufficiant.

His ergo completis positionibus in ista materia restat ulterius dubitandum nunquam ex uniformi deperditio intensiois se qual uniformis acquisitio remissionis. ¶ Secundo: utrum equaliter proportionabiliter et eque velociter maiorem remissio sicut intensio minoratur. ¶ Tertio: nunquam si a non gradu remissionis incipiat aliquid duo eque velociter continue acquirere de remissione continue manebunt eque remissa. ¶ Contra primum sic arguitur. ponatur a. uniformiter

deperdere intensioem ad subduplam gratia argumenti et arguitur quod remissio non uniformiter acquiratur quod proportionabiliter sicut intensio erit minor: sic remissio erit maior: eo quod proportionabiliter sicut aliquid est alio minus intensus: sic est remissus eodem. ¶ Si si intensio uniformiter remittitur ad subduplam in instanti medio erit in sexquartio minor quam in principio. ut si nunc sit ut quattuor et uniformiter remittitur ad duo in instanti medio erit ut tria ad quattuor in sexquartio proportio se habent. Quia igitur proportionabiliter maiorem remissio sicut intensio minoratur sexquartio in instanti medio remissio precise in sexquartio erit maior quam in principio et per rationem velocius maiorabitur in secunda medietate temporis quam in prima. et per rationem non uniformiter. ut si nunc sit remissio ut novem et maiorem ad suum duum quod est. xviii. si in instanti medio erit in sexquartio maior precise quam nunc erit ut. xij. eo quod. xij. ad. ix. est proportio sexquartio. et per rationem in prima medietate sui temporis non acquirat nisi tria eo quod. xij. non excedat. ix. nisi per. iij. et in toto tempore in quo maiorabitur ad. xviii. acquirat. ix. eo quod. xviii. excedat. ix. per. ix. igitur sexquartio in secunda medietate temporis acquirat. vi. et sic plus acquirat in secunda medietate temporis quam in prima et per rationem non uniformiter maiora bitur. igitur per affirmatiua ista dubitatio est falsa. ¶ Hinc igitur arguitur per affirmatiua fore veram si uniformiter deperdit intensio uniformiter remittitur illud quod illa intensio deperdet: quod ex quo remissio respectu intensiois se habet privative non est aliud uniformiter remitti quam uniformiter deperdere intensioem: et si uniformiter remittitur uniformiter acquirat remissio: quod non est aliud aliud uniformiter acquirat remissionem quam uniformiter remitti. ¶ Si uniformiter deperdat intensio: uniformiter acquirat remissio: quod acquirere remissionem non est aliud quam deperdere intensioem ideo ista dubitatio vel est per parte affirmatiua vera. ¶ Ad secundam dubitatioem arguitur et probatur prima per affirmatiua et prima per illam dubitatioem arguitur. scilicet quod equaliter proportionabiliter maiorem remissio sicut intensio minoratur

qz pportionabilr sicut itētio alicui⁹ est
 mioz sic ipsuz remissi⁹ vt pstat p arguta
 et pportōabilr sic totū ē remissi⁹: sic sua
 fmissio ē maioz vt p3. igit pportōabilr
 sic itētio ē minoz: sic remissio est maioz:
 imo sp sic positiuū ē min⁹ sic ē mai⁹ suū
 puatiuū: g prima ps est vera. ¶ 2do
 secūda parte etiaz arguit. nam sicut in
 tensio minozat: sic totū remittit vt p3.
 et sicut totū remittit: sic velociter maio
 ratur remissio: g ita velociter maiozat
 remissio sicut intensio minozat: et sequit
 ista dubitatio qz ad ptē affirmatiuā.
 ¶ Ad partē negatiuā sic arguit: si intē
 tio remittit vniformiter maiozē ppor
 tionē deperdet in scda medietate tps
 qz in pzia: qz si nūc sit vt quattuoz et re
 mittat vniformit ad duo: in prima me
 dietate remittat solū ad tertiū igit i pri
 ma medietate solū depdet pportidē
 sextertā: et in .ij. medietate deperdet
 pportionē sexquialterā que est a tria
 vsqz ad duo: ergo maiozē pportōez de
 pdet intētio in scda medietate tps qz i
 pzia. S3 si remissio equeuolociter ma
 iozaret sicut itensio remittit. ergo si in
 tētio vniformiter remitteret: remissio
 vniformiter maiozabitur. et si remissio
 vniformiter maiozabit: maiozē ppor
 tionē acqret in pzia medietate tps qz
 in scda p hoc q equalis excessus plus
 addit de pportōe respectu minozis qz
 respectu maiozis. sequit igit q si itētio
 maiozē pportōez depdet i scda medie
 tate tps qz in pma q nō equepportō
 tionabilr maiozat remissio sicut mino
 rat intensio. Sed si vlr equeuolociter
 minozet intētio sicut maiozat remissio:
 sequit q si intētio vniformit minozet q
 remissio vniformiter maiozet. Ex quo
 sequit q nō equepportōabilr mino
 rat intētio sic maiozat remissio. ¶ Ad
 tertiā dubitatōez arguit et pzo arguit
 pars affirmatiua. si aliq a nō gradu re
 missionis incipiūt remitti et ptnue eque
 uolociter acqrent remissionē: et ptnue
 hēbunt p̄cise equalr de remissione: et p

qns ptnue erūt sub eodē gradu remis
 sionis: et p qns erūt eque remissa: g vlr
 illa ps seq. ¶ Cōtra quā arguit et po
 natur q. a. nūc sit in duplo intensus. b.
 et intēdat in ista hora equeuolocit i in
 finitū. et sequit q equecito deueniet ad
 graduz infinitū: qz si nō: capiat istud in
 stans in quo. a. deueniet ad gradū infi
 nitū. et seqt q. si. b. tunc nō erit sub gdu
 infinito q tūc in infinituz excedet. a. b. s3
 qns est falsuz: qz exq ptnue equeuolo
 citer intendetur sequitur q. a. conti
 nue excedet. b. cōtinue equaliter sicut
 nūc excedet sicut satis pstat. tūc. a. et. b.
 p totū istud tps equeuolocit depderēt
 remissionē eo q ptnue equeuolocit acq
 rerēt intensiōē. et nō ē aliqd equeuoloci
 ter depdere remissionē qz equeuolocit
 acqrere intensiōē. tūc sic. a. et. b. equeue
 lociter depdent remissionē. et. a. ptnue
 erit intensus. b. et. b. remissi⁹. a. et. equeci
 to deueniet ad nō gradū remissionis: qz
 equecito deueniet ad infinitū gradū in
 tētionis q vt argutū est nō gdu remis
 sionis. ponat ergo q in hora cōpleatur
 hmoi itētio et sit nūc gfa argumēti finis
 illius hore. et ponat. a. b. ptnue p vnaz
 aliā hore p̄silt oīno remitti sicut ante b
 intēdebat. et sequit q. a. b. a non gradu
 remissionis incipiūt acqrere remissio
 nē. et ptnue equeuolociter acqrēt. a. b.
 remissionē vt p3 eo q prius equeuolo
 citer depdebāt remissionē et nunc p̄silt
 acqrēt sicut prius depdebāt: ergo nūc
 ptnue equeuolocit acqrēt. a. b. et. b. cō
 tinue erit remissi⁹. a. g dubitatio ē falsa
 et q. b. ptnue erit remissi⁹. a. p3 qz i pri
 ma hora in via intensiōis fuit. b. cōtinue
 remissus. a. g ista dubitatio nō est vera.
 ¶ Ad primā dubitatōez rñdet et pce
 dat ps affirmatiua: pcedit ē totū vsqz
 ibi q i istati medio erit remissio in sex
 quitercio maioz qz in pncipio. et istd silt
 est pcedēdū et negāda est p̄na. et qn vlr
 rius ex illo arguit q plus acqret in se
 cūda medietate tps qz in prima nega
 tur ista p̄na. de oī positioo satis t3 et nō
 aliter.

aliter. Et tūc ad exēplū qn ponit q re
 missio erit vt. ix. admittat. et qn arguit
 q i fine erit vt. xvij. et b d3 negari. imo
 dicef q in fine erit vt qttuoz et medie
 tas vni⁹. et sic gradus vt duo p̄uatiue
 duplus ad gradū vt qttuoz: et iō si nunc
 sit remissio vt. iij. et d3 fieri dupla in fi
 ne erit vt duo. et sic semper sic fuerit re
 missus sic plus appropinqbit nō gdu
 sue latitudis positioe: et ideo si remissio
 nunc sit vt. iij. et vniformit maiozet ad
 duplū in instati medio erit vt. iij. et in fi
 ne erit vt duo. et sic nō sequit in instanti
 medio erit remissio i sexqtercio maioz
 precise qz in pncipio: et in fine in duplo
 maioz qz in pncipio. g plus acqret ime
 dietate. ij. tps qz in .j. dō oī tñ positioo
 bñ t3 arg^m. ¶ Per hoc ad scdas dubi
 tationē est dicendū forte pcedēdo ptez
 affirmatiuā: et pcedit totū vsqz ad istud
 qn arguit si remissio vniformiter maio
 rabit plus pportōabilr acqret i prima
 medietate tps qz in .ij. negāda est p̄na
 imo sequit oppositū vt p3 p rñsiōē p̄
 positā: vt si nūc sit remissio vt qttuoz: et
 vniformiter maiozabit ad duplū in in
 stanti medio erit vt. iij. et sic non acqret
 nisi pportionē sexqterciā in prima me
 dietate tps: et in .ij. sexqaltera vt satis
 pstat pcedēdū. de positioo satis v3 mo
 dus arguendi: qz si positioo nunc sit vt
 iij. et maiozabit vniformiter ad duplū
 suū in fine erit vt. viij. et in istati medio
 vt. vi. et in pzia medietate tps acqret
 pportionē sexqalterā. et in scdo sexqui
 tertā. vñ cū aliqs ponit remissionē ma
 iozari nō alio mō intelligit nisi intensio
 nē illo mō remitti vlr depdi. ¶ Ad ter
 tiā dubitatōez d3 q ista est vna p̄ditio
 nalis ipossibilis: et tunc qn arguit si pti
 nue equeuolocit acqrent remissionē
 vnū ptnue tñ hēbit d remissione sicut
 aliud: negat p̄na. Si tñ latitudo inter
 aliquē gdu remissionis et nō gradū re
 missionis foret finita optie valeret ar
 gumentū. nūc aut ē latitudo hui⁹ infini
 ta inter oēs gradū et nō gradū remissio

nis vt prius est argutus. iō argu^m non
 v3. Rñsiō. ij. dubitatōis sic iprobat. da
 ta ista sequit q cuiuslibet qlitatis intē
 sionis ad remissionē ē oīs pportio pos
 sibilis maiozis ineqlitatis et ecōtrario
 tanqz pportio totalis. vel q oīs gdu
 sit ita intensus sicut remissus. ¶ Quod
 prima includat p̄tradictōez satis pstat
 et secūda pars est improbata. et q alte
 ra sequatur arguitur. si enim remissio
 gradus signata p vnū numez maiozet
 et p maiozatōez talez maiozet numer⁹
 vt si remissio foret vt duo et cresceret
 ad duplū et tūc esset sub gdu vt qttuoz:
 tunc sequitur p̄na ps distinctiue. Si aut
 ponat q remissioē maiozata numer⁹ p
 quē signat minozetur. vt si remissio vt
 duo maiozet ad duplū. et in fine erit vt
 vnū: vt pbabit. tē seqt. ij. ps distinctiue
 p^m sic ar^m: qz signet gfa argumēti gdu
 cui⁹ intētio sit vt. iij. et arguit q remis
 sio sit vt duo p̄cise: qz minozet itētio vs
 qz ad duo. et arguit sic. Intētio minoza
 bit ad subduplū p depditōez binarij. et
 equeuolocit et equepportōabilr iuxta
 rñsiōē dataz maiozat remissio sic mio
 ratur intētio: g remissio maiozat ad du
 pluz p acqfitōez binarij: s3 nihil cresce
 ret p̄cise ad duplū per acqfitōez binarij
 nisi duo: qz oē mai⁹ binario nō cresceret
 ad duplū. et oē min⁹. ij. cresceret vltra
 duplū p acqfitōez binarij: g remissio in
 pncipio erit vt duo. Consiat q remis
 sio nūc sit vt vnū: qz minozet intētio vsqz
 ad vnū. et sequit q intētio decresceret
 vsqz ad subquadruplū p dpditōez ter
 narij. et si sic remissio cresceret ad qdru
 pluz p acqfitōez ternarij vt argutū est
 pzi⁹ decremēto ad duplū: s3 nihil cre
 sceret ad qdruplū p acqfitōez ternarij
 nisi vnū: g remissio est vt vnū. ¶ Con
 silt arguit de oī alia pportōe sp mino
 rando istā intensiōē ad istū gdu. ¶ Per
 idē arguit q remissio se b3 in pportōe
 maiozis ineqlitat ad intensiōez. et hoc q
 cūqz signata. s. maiozādo intensiōez ad
 quēcūqz gduz volueris. pbādo vt pus

q̄ remissio est sub isto gradu sub quo ē ista intensio in fine. **P**rius igitur q̄ ex primo modo loquēdi de maiozatōe remissionis formalit̄ seq̄t̄ p̄ia ps̄ distiunctiue. & q̄ ex alio modo loquēdi seq̄t̄ alia ps̄ sic arguit̄ sit intensio vt. iij. vt p̄ia & miorē ad subduplū. s. ad duo. & seq̄t̄ q̄ remissio acq̄ret p̄uatiue duo. & p̄ illā acq̄sitōez q̄ potius diceret̄ depditio: crescet depditio ad duplū. igit̄ remissio nūc ē vt. iij. nihil. n. cresceret ad du^m positue p̄ acq̄sitionē binarij nisi duo. & p̄ idēz nihil cresceret ad duplū p̄uatiue p̄ depditōem binarij nisi in p̄ncipio sit vt. iij. & remissio ista nūc est vt. iij. & p̄ n̄s iste ḡdus est ita intensus sicut remissus. q̄d̄ fuit p̄bandū. **I**tem d̄ q̄ sicut intensio & remissio vt p̄dic̄ nō sunt adinuicē cōpabiles s̄z eālitatē vel inēq̄litatē sic nec mot̄ ad intensiōē & remissionē debēt adinuicēz cōpari. **S**i. n. mot̄ sunt cōparabiles: acq̄sita p̄ illos mot̄ sunt cōpabilia. & sic negat̄ q̄ equeuocit̄ maiozat̄ remissio sic miorat̄ intensio. p̄cedit̄ t̄n̄ q̄ eāpporportionabil̄ r̄c. **E**t ad argum̄tū remissionez maiozari ē intensiōē remitti. ergo equeuocit̄ r̄c. negat̄ p̄na sic de p̄portōe maiozis inēq̄litatē & mioris inēq̄litatē. q̄z p̄portōez mioris inēq̄litatē maiozari. & t̄n̄ nō equeuocit̄ nec tardius maiozat̄: q̄z t̄n̄ necessario seq̄t̄ q̄ p̄portio maiozis inēq̄litatē est maioz vel mior: vel sibi eālis: p̄n̄s t̄n̄ est falsus p̄z q̄libz ei⁹ p̄te: & sic soluit̄ p̄clō: q̄z fundat̄ sup̄ falso. s. q̄ equeuocit̄ remissio acq̄rit̄ sic miorat̄ intensio q̄d̄ t̄n̄ ē negadū. **S**i t̄n̄ p̄ hoc arguat̄ sic in argum̄tis fact̄ p̄ alias p̄nes cap̄it̄ illud q̄d̄ hic negat̄. igit̄ ista argum̄ta n̄ p̄cedūt. negat̄ p̄na q̄z ponētes alias p̄nes p̄cedūt cōpationē intensiōis ad remissionē s̄m eālitatēz vel inēq̄litatē id̄ p̄ illos satis b̄n̄ cap̄it̄ acq̄sitōez intensiōis adeq̄ri: depditōi remissōis: s̄z t̄n̄ hec positio illd̄ neget. **C**ōtra hoc obicit̄. sic stat̄ q̄ remissio alicui⁹ ḡdus vt. iij. sit. & intensio alicui⁹ gradus vt. iij. ergo videt̄ q̄ ille sunt

equales. negatur consequētia quia nō sunt cōparabiles vt sic: sicut ante plures est argutum.

Differit quarta hui⁹ tractat⁹ p̄te Calculatoz nūq̄d ex vniformi depditōe intensiōis sequat̄ vniformis acq̄sitiō remissōis: & p̄nti difficultate cōparat̄ intensio & remissio ad t̄ps: **P**ars negatiua p̄io p̄bat̄: remissio in sc̄da hui⁹ hore medietate veloci⁹ crescet q̄z in p̄ia ergo nō vniformiter ampliat̄. r̄o est. p̄portōabil̄ quēadmodū intensio redit̄ mior: ita remissio efficit̄ maioz. ea. n. p̄portōe qua aliqd̄ est alio minus intensum: ea ē remissio⁹ dem: at si intensio gradus vt. 4. vniformiter hac hora tēdat ad subduplū in medio hore momēto inueniet̄ vt. 3. q̄z si d̄z in hore intensio vt. 4. deponere vniformiter duos gradus: vnū d̄z in vna medietate: aliū in alia depdere p̄ diffinitionē mot̄⁹ vniformis: ergo remissio vt nouē si hac hora apliari debeat ad duplū: in medio hore instāti erit remissio in sextertio maioz: ergo vt. 12. & i sc̄da medietate existet remissio vt. 18. ergo in p̄ia medietate hore acq̄sivit̄ remissio vt nouē. 3. & in secunda. 6. ergo nō ex vniformi intensiōis depditōe inferri potest vniformis remissōis acq̄sitiō. **P**ars vero dubij affirmatiua d̄ducit̄: hoc vniformiter remittitur ergo hoc vniformiter deponit intensiōē: q̄z si hoc vniformiter remittit̄: vniformiter acq̄rit̄ remissio: nō est. n. aliqd̄ vniformiter acq̄rere remissio: nē q̄z vniformiter remittit̄: ergo si vniformiter deponat̄ intensio: vniformiter acq̄ret remissio: q̄z acquirere remissōez nō ē aliqd̄ depdere intensiōē: **E**t ē aduertēdū q̄ nō ē aliqd̄ r̄ r̄oē: distinctio nāq̄ r̄onis faceret q̄ ex vniformi intensiōis depositione nō colligeret̄ vniformis remissōis acq̄sitiō: veluti l̄z mot̄⁹ circularis & circuitio sint idē re: penes t̄n̄ aliud cognoscit̄ velocitas mot̄⁹: & velocitas circuitiōis: differūt. n. mot̄⁹ circularis & circuitio s̄m r̄oēz. **S**atur Calculatoz p̄tem dubij affirmatiua: dissentit̄q̄z huic cōsequētie: remissio in medio hore momēto erit i sextertio maioz: p̄cise q̄z in p̄ncipio: & in fine i duplo maioz q̄z i p̄ncipio ergo plus acq̄ret in secūda medietate hore q̄z in p̄ia: hec t̄n̄ sequela colliget̄ d̄ oī positio: vñ valet intensio in medio instāti hore est i sextertio p̄cise maioz q̄z in p̄ncipio: & i fine in duplo maioz q̄z in p̄ncipio: ergo plus acq̄ret in sc̄da medietate hore q̄z in p̄ia. **P**ro maiori hui⁹ difficultat̄ noticia h̄nda ē diligēter obseruādū: q̄ positioū crescēs vniformiter ad duplū magis p̄portionabiliter crescit in p̄ia hore medietate q̄z i secūda: eo q̄ apliat̄ p̄ equale additū p̄tib⁹ i equalibus: tāta nāq̄ latitudo acq̄rit̄ in p̄ia: quāta in secūda hore medietate: s̄z additū in prima p̄te hore adiungit̄

re adiungit̄ minori numero: acq̄sitū in sc̄da maiori: ergo plus p̄portōabil̄ crescit positioūz i p̄ia p̄te q̄z in secūda: est. n. documētū gnāle: q̄ equale additū maiori & miori plus auget p̄portionē mioris q̄z maiozis: at si positioū distiunctim maioretur plus acq̄redo in sc̄da medietate hore q̄z in p̄ia: plus p̄portōabil̄ crescit in sc̄da q̄z in prima si aut plus acq̄rat in p̄ia q̄z in secūda plus p̄portionabiliter augebit̄ in p̄ia q̄z in secūda. **I**n depditiōe aut̄ positioū vniformi plus p̄portōabil̄ depdit̄ ex illa vniformi depditōe in sc̄da p̄te q̄z in prima: eo q̄ sicut equale additūz maiori & miori plus p̄portōabil̄ auget miorē q̄z maiorez numerū: ita equale sublatū a maiori & miori plus diminuit p̄portionē ex miori q̄z ex maiori: q̄z itaq̄ remissio in seq̄ depditiōē intensiōis: p̄ius ordo seruat̄: si remissio & intensio augeri debeat: idē t̄n̄ ē iudiciū ferēdū de cremēto remissōis: & decremēto intensiōis: & decremēto remissōis: & cremēto intensiōis: bec de quarta parte.

Utrū eāpporportionabil̄

Presenti parte pertractat Calculatoz vtrū equeuocit̄ p̄portōabil̄ & equeuocit̄ maioret remissio: veluti intensio decrescit: ps̄ affirmatiua p̄batur: ea p̄portōe qua intensio alicuius redditur minor: remissio inuenit̄ maioz: & vniuersal̄ eadez p̄portōe positioū minus cōstituit̄: & p̄uatiuum maioz: ita equeuocit̄ crescit remissio: sicut miorat̄ intensio. **P**ars negatiua d̄ducit̄: intensio vt. 4. si vniformiter depdat̄ hoc hora in sc̄da medietate maiore deponet p̄portionē q̄z in prima: & si remissio vniformiter apliat̄: maiorem acq̄ret. p̄portionem in prima medietate q̄z in secunda. nāz remissio vt. 4. efficit̄ vt. 6. in p̄ia hore medietate: in sc̄da vero vt. 8. ergo si vniformiter miorat̄ intensio & remissio maioret: nō poterūt equa procedere p̄portione. **S**olut̄ Calculatoz: cōsentit̄ do parti affirmatiue: neq̄ remissio auget̄ si tēdat versus numerū graduum maiorem: quare remissio vt. 4. si augeri debeat hoc hora vniformit̄ maiorem acq̄ret p̄portionē in secunda medietate q̄z in prima: & quādo dicitur: equalis excessus addit̄ miori & maiori plus auget p̄portionabiliter minus: ergo remissio minor crescit plus crescit in prima parte q̄z in secunda: fateor̄ antecedens non consequentia: eo quia remissio non ampliatur adiungendo numerum numero: sed subtrahendo: constat itaq̄ equale sublatūz a maiori & miori plus p̄portionabiliter auferre a miori q̄z a maiori: at remissio est per ablationem que miori numero designatur in instanti medio q̄z nunc: ergo plus p̄portionabiliter crescit in illo instanti medio incipiendo crescere q̄z in p̄ncipio

pio. & ita aperte concludendum est augmentum remissionis & decrementum intensiōis equali p̄cedere p̄portione & norma. **C**eterū respōsio ista improbat̄: q̄z ea app̄robata infer̄ q̄ cuiuslibet intensiōis ad remissionem est omnis p̄portio possibilis maiozis in equalitatis & cōterso tāquā p̄portio totalis: que. s. cadit inter totā remissionē & totā intensiōē: q̄z loquēdo de remissōe p̄tiali: cū in oī gradu remissio sit in infinitū mior gradus & in infinitū remissio maior iccirco p̄portio intensiōis ad remissionē p̄tialē maiore numero: tamen miori designatā erit infinita p̄portio: vel oīs gradus ita intensus erit sicut remissus. **P**ria ps̄ hui⁹ distiunctiue manifestaz claudit̄ p̄ditiōē. & r̄o ē: si intensio ē maioz remissio in oī p̄portōe maiozis in equalitatis totalis: idē ē minus seipso: nā signet̄ vna p̄portio intensiōis ad remissionē & sit dupla: si itēz iter illa sit tripla: quadrupla: & ita deinceps: s̄z ita maiori extremo crescit p̄portio p̄ miorationē mioris extremi: ergo remissio ad quā ē p̄portio maioz dupla est minor q̄z ipsamet ad quā est p̄portio dupla & sic p̄ p̄ditiōē. **S**c̄da vero ps̄ distiunctiue supponēdo q̄ remissio crescat p̄ acq̄sitionez numeri: & minuat̄ p̄ depditiōē nūeri: sit gradus cuius intensio sit vt. 4. p̄bat̄ q̄ remissio sit vt. 2. q̄z decrescat intensio illa vsq̄ ad. 2. p̄ depditiōē binarij: ergo augebit̄ remissio p̄ acq̄sitionē binarij ad duplū: ergo remissio ē nūc vt. 2. **I**terūz decrescat intensio ad subquadruplū p̄ ternarij acq̄sitionem: ergo remissio crescit ad quadruplū p̄ acq̄sitionē ternarij: ergo remissio inuenit̄ nūc vt vnūz: similiter dicatur de oī alia p̄portōe semp̄ miorādo intensiōē & maiozādo remissionē: ergo cuiuslibet intensiōis ad remissionē ē oīs p̄portio possibilis maiozis in equalitatis: p̄t̄ & inferri q̄ remissionis ad intensiōē ē oīs p̄portio maiozis in equalitatis possibilis: sit remissio vt. 8. decrescens ad subduplū p̄ depditiōē. 4. ergo intensio crescit ad duplū p̄ acq̄sitionē. 4. sed nihil auget̄ ad duplū acq̄rendo. 4. nisi in p̄ncipio fuerit vt. 4. ergo in p̄ncipio erat intensio vt. 4. & remissio vt. 8. ergo oupla p̄portio remissionis ad intensiōē: p̄bo mō q̄ sit quadrupla: nā remissio: vt. 8. decrescit ad subquadruplū p̄ depditiōē. 6. ergo crescit in intensio p̄ acq̄sitiōez. 6. ad quadruplū: s̄z hoc eē nō p̄t nisi in p̄ncipio intensio fuerit vt. 2. nihil. n. auget̄ ad quadruplū acq̄rendo. 6. nisi. 2. ergo remissio in p̄ncipio maioz erat intensiōe in quadruplo nō est aut̄ admirādū si bec absurda sequūtur: cū falsus sit remissioē crescē p̄ acq̄sitiōez numeri & miori p̄ depditiōez numeri. **L**ittera Calculatoz est grauissimē op̄auata: lectio. n. d̄z eē talis p̄bado

ut plus quod intensio est sub illo gradu sub quo est ista remissio in fine: unde si remissio est sub illo gradu sub quo intensio in fine non sequitur quod remissio sit in principio maior intensione in quacumque proportione maioris inequalitatis sed inferat remissionem habere omnem proportionem minoris inequalitatis. Secunda pars distinctiue deducit: si remissio maior est per minorationem numeri: quod intensio ut. 4. decreseat ad subduplum: si creseat remissio ad duplum: si remissio nunc est ut. 4. si gradus ille ita intensus existit: veluti remissus. Quare concludit Calculator intensione et remissione non debere adinvicem comparari: sed fateatur remissionem decrescere eque proportionate minime eque lociter: neque remissio et intensio ut. 4. vocantur equeles: quod non sunt comparabiles. Et abiget quod spiaz. Concedit Calculator quod ex uniformi intensione depositio sequitur uniformis remissionis acquisitionis: si uniformiter acquiri vel deperdi est eque lociter acquiri vel deperdi: si intensio et remissio sunt inequalitate comparari. Solutio est: intensio et remissio conveniunt inequalitate proportionis et non latitudinis: si igitur uniformiter deperdit intensio: uniformiter acquirat remissio: si colligi potest quod equaliter acquirat remissio et deperdat intensio: si in ferri dicitur quod sicut equaliter in suis partibus deperdit intensio sic equaliter in suis partibus acquirat remissio: et hoc non est comparare intensione remissionem inequalitate: sed est comparare proportiones partium intensiois deperditio ad proportiones partium remissionis acquirere: et ita eque lociter inveniuntur proportionum et proportionabiliter: si minime eque lociter intensiois et remissionis: aut simplex proportio. Est advertendum quod tenentur aliquem gradum ita intensus existere: veluti remissus et non omnino: cogit et ipsi solent ar. ultimum n. n. ex hoc quod remissio maior est per deperditioem numeri: sequitur omnem gradum ita intensus fore: veluti remissus: unde si sic opinantes non est affirmatum quod in omni deperditioe intensiois et acquisitionis sit eque lociter: quod tunc ad acquisitionem et quod tunc ad deperditionem: quod gradus supra medium est magis intensus quam remissus: si autem eque lociter tollat a maiori numero intensiois et minori remissionis plus proportionabiliter aufertur a minori quam a maiori ergo plus proportionabiliter cresceret remissio quam decresceret intensio: et esset de gradu citra medium: plus namque proportionabiliter ex equali deperditioe intensiois minoris numeri et deperditione remissionis maioris numeri plus proportionabiliter deperditur ab intensione quam acquirat remissionem per minorationem sui numeri: quare non est possibile ut eque lociter et eque proportionabiliter minuatur intensio et maior remissio: quod vero arguendo probatur de gradu medio ut. 4. quod est ita intensus veluti remissus: concedendum est illud: et negandum est de gradibus supra. 4. et citra. 4. Et si dicas: sumatur gradus ut. 6. minor est in duplo deponendo. 3. ergo cum remissio equaliter et eque proportionabiliter crescat: veluti minuatur intensio: reddet

tur remissio ut. 3. et fiet in duplo minor: sed in fine erit ut. 3. ergo in principio erat. 6. et tanta est intensio ergo supra gradum medium est aliqd ita intensum veluti remissum. Et respondeo quod gradus ut. 6. est ita intensus sic remissus accipiendo remissionem positivam: et hoc probatur evidenter argumetur: si accipiendo privativam: gradus ut. 6. si minuatur deperditio. 3. de intensioe: et tunc deperdat remissio quantum ad denominationem privativam non eque proportionabiliter: imo plus decreseat numerus remissionis quam numerus intensiois: ex quo est minor remissiois denotatio quam intensiois in parte hac positione: et eque lociter subtraheret a maiori et minori: quod itaque supponit unum quod non verificatur nisi de remissione positivam consideratio: id argumetur nihil probare videtur. Contra: nonne sicut proportionabiliter minorat intensio: sic auget remissio: sicut. n. proportionabiliter decrecit intensio: ita et subiectum efficiat proportionabiliter remissus: et ea proportio quam subiectum est remissio: remissio est maior: quam quoadmodum proportionabiliter minorat intensio: sic maiorat remissio. Solutio est: sicut proportionabiliter minorat intensio: maiorat remissio: sed non per eque lociter deperditionem numeri ab utraque: quare et cetera.

Postremo dubitat Calculator nunquid si a non gradu intensiois. i. ab infinita intensioe incipiat aliquod duo pari velocitate continue acquirere de remissione: continue manebunt eque remissa: pars affirmativa inducitur: hec a non gradu remissionis incipiunt remitti: et semper equali incedent velocitate: ergo sub eodem gradu remissionis semper inveniuntur: pars negativa deducitur: hoc casu: divi datur hora in partes proportionales in quarum qualibet tam. A. quam B. duos intensiois sibi vendicent gradus: sed sit. A. per duos gradus intensus. B. tunc sequitur quod in fine hore quodlibet horum infinite existet intensum: et continue ante finem. A. erit intensus. B. per duos gradus: proportionatur igitur horam sequentem in partes partiri proportionales terminatas ad idem instans ad quod terminabant partes hore presentis: et deponant tam. A. quam B. intensioe: sicut prius eam sibi parabant: tunc quoadmodum quando debebant ad non gradum remissionis: semper. A. intensio erat. B. i. quolibet parte proportionali (non dico in parte terminata ad ultimum: continue. n. A. excedit. B. equaliter: neque proportionabiliter: cum equalis excessus maioris adauget proportionem minoris quam maioris) ita quod movebuntur ad non gradum intensiois eque velociter remissionem acquirunt: et erit. B. semper remissus. Et ergo non oportet quod si a non gradu remissionis incipiant aliqua duo eque velociter continua acquirere remissionem: quod continue maneat eque remissa. Et soluit Calculator: affirmando partem dubij negativam: unde si non gradus remissionis esset in puncto

puncto latitudinis finite: valeret iste modus arguendi: hec duo incipiunt a non gradu remissionis eque velociter remitti: ergo continue manebunt eque remissa: existeret namque tunc. A. et B. eque intensus ergo si eque velociter acquireret remissionem equali quoque velocitate deponeret intensioe: ergo semper equalia inveniuntur: si enim ab equalibus equalia tollantur: que remanent: habentur equalia: verum si non gradus remissionis infinita existat intensio: tunc. A. et B. non erunt eque intensus: neque unum maius alio: neque minus: quoniam unum infinitum non est maius: nec minus: nec eque alteri: et multa bis similia scribuntur in tractatu de augmentatioe: si itaque sunt que circa tractatus hunc vobis declaranda proponerem.

Digressio prima.

Pro complemento. Baruz lectionis super perest ut in principio pollicebar tractare nunquid qualitates proprie secundum certos gradus sint in eodem subiecto proportionales: arbitrantur namque multi clarissimi auctores formas proprias nullatenus eidem subiecto sentire posse: sed ex qualitatibus primis apud ipsos surgit complexio que instans est oportunitatis proportionibus forme perficiendis: et ex qualitatibus motuivis resultat una qualitas que est instans quod motus localis perficitur: hec tamen opinio non satisfactio Auerroponenti elementa formale in mixto remanere et putanti qualitates motivas et alterativas simpliciter infra esse elementorum: truncatas vero mixtorum: non satisfactio est hec opinio veritati: relictis auctoritatibus Auer. Et quod si non essent qualitates proprie compossibiles in eadem parte subiecti: non esset possibilis reactio: quod appropo non solum secundum qualitates alteri proprietatis: verum et secundum qualitates eiusdem oppositiois. Et quod ab igne et aqua aer medius alterari non posset: neque tu ab igne et nive distans per pedale distans calefieri et infridari posses. Et quod ignis aqua calefaciens: tota caliditate in momento producat: ex quo per adversarios ignis nihil caliditatis: donec tota frigiditas sit presumpta: post eum iterum caliditatis tota caliditate simul: cum non sit maior ratio quam prius caret una parte quam alia. Et quod quod caliditas agit in frigidum: aut calidum tota destruet frigiditatem versus quod ad non gradum: antequam caliditas inducat: aut si eut successiue per friditas: ita successiue inducat caliditas: non potest primum affirmari: quod ubi summe frigidum est applicatum vni parti ignis: tunc illud frigidum destruet tota latitudine caliditatis ignis: antequam induceret aliquem gradum frigiditatis et sic stare ignis absque calore. Et quod: nihil est altero calidius: nec albius: neque dulcius: esset. n. o. calidum summe calidum: cum calori nullo aliquid gradus frigoris admix-

sceret. Verum quod Jacobus forliviensis in tractatu de intensione et remissione hanc materiam diligenter persequitur: non nihil aliud dicam prout digressione nisi quod existimavit ipse hanc materiam valere: iste qualitates sunt simul in eadem parte subiecti: si iste qualitates non sunt proprie: sed ipse est eiusdem speciei cum propriis: et prout opinatus est: non omnem caliditatem omni frigiditati aduersari: sed caliditas tante vel tante intensiois opponit proprie frigiditati tante vel tante intensiois. Ego autem teneo formas ea ratione proprias dici: quod eis repugnat stare simul in eadem parte sine actioe et reactioe. non. n. dubium quod in corpore vivente sunt proportionales qualitates que stant simul: sed non stent simul absque actione et reactioe: et idem putandum est esse in quouis mixto: non est namque lapis quin in illo proprie existant qualitates in eadem parte per ipsas esse mixtas ex propriis qualitatibus elementorum quare infero quod in omni mixto est alteratio ab intrinseco: et quod omne mixtum habet in se causam sue corruptiois per assignatam causam. Item sentit ipse in nullo motu alteratiois accipiendum esse primum gradum inductum per tale motum: cuius oppositum sepe soleo affirmare cum detur minima qualitas inducenda per primum quod sic: quare et cetera.

Digressio secunda.

Quandoquidem comentator. 4. physicorum. 84. dicebat: corpus calidum transfertur in maiorem caliditatem nullis partibus calidis in actu advenientibus: sed ex intensioe ipsius caliditatis: et iterum dicebat: ex calido fit magis calidum: nullo facto in materia calido: quod non esset calidum: quoniam erat minus calidum: ex quibus verbis videtur velle Averrois quod in tali intensioe caloris non adveniat novus calor subiecto: sed prior tantummodo perficiatur et vigoret. Item itaque exponere: ut tractatus iste suus habeat complementum: quid in intensioe acquirat: quid deperdat. Et in primis advertendum quod suscipere magis et minus in quantum valet tantum: quantum intendi et remitti secundum quodam vigorationem et perfectionem intrinsecam: conceditur qualitatibus et in abstracto et in concreto: prime: secunde: et tertie non quarte speciei: hoc fundameto: qualitates de quarta specie ex sui formalitatem non habent rationem finis: nec termini: unde ex hoc quod aliquod est album vel sciens non existit terminatum: sed bene ex hoc quod aliquid est formatum et figuratum: cuius ergo termino et fini repugnet additio: indeterminato autem et infinito non repugnet: colligitur quibusdam formis repugnare suscipere magis et minus: quibusdam non: et licet qualitas suscipiat magis et minus: non tamen meretur dici proprie loquendo qualitas interminata: cum omnino qualitas sit a forma quantum ad autem est a ma-

teria ideo quantitas est materie coeua: non qualitas. **P**recisa autem causa suscipiendi: magis et minus est latitudo qua h3 forma in essentia sua ad gradus fluentes et refluentes: vñ soleo dicere quod nulla forma suscipit magis et minus secundum rationes speciei: quia ratio speciei accipit a differentia specifica: differentia autem specifica consistit in indivisibili: sed bene forma suscipit magis et minus quo ad partes secundum species non quo ad partes secundum materiam: et ratio est: primo de generatione. 33. 35. quilibet pars aucta est aucta secundum speciem non secundum materiam: vocantur autem partes secundum speciem que sunt partes rei: ut constituitur in tali esse specifico: veluti crus et digitus partes exposcunt determinatas in forma et figura: sine quibus eorum forma saluari non possent: partes secundum materiam sunt ille sine quibus possunt crus et digitus permanere secundum speciem cruris et digiti: ut ille que fluunt per macerationem et impinguationem: ergo cum quilibet pars aucta sit aucta secundum speciem non secundum materiam: quilibet pars forme intense erit intensa secundum speciem non secundum materiam: ergo quemadmodum auctum manet idem in toto augmento: ita qualitas intensa permanet secundum suam essentiam inesse intenso et fixo in tota intensione et remissione. **S**ecundo principaliter notandum: opinantur quidam acutissimi expostores quod quilibet gradus nouus constituat individuum: ita quod quot sunt gradus alicuius forme sibi inuicem succedentes: tot sunt individua: his rationibus. **T**ertio quod: in motu locali mobile in quolibet instanti est in alio et alio vbi: ergo in alteratione mobile in quouis momento est sub alia et alia qualitate. **T**um quod: caliditas intensa et remissa sunt termini alterationis: ergo contrarij. **T**ertio quod: isti gradus aut sunt qualitates: aut non: si non: ergo motus a minus calido in magis calidum non erit motus ad qualitatem: nec h3 qualitates: quia nulla qualitas variat: sed solummodo gradus quos aduersarius asserit non esse qualitates: ergo cum isti gradus sint distincti gradus numero: inferitur quod sunt distincte qualitates numero. **T**um quod: manet eadem caliditas numero a principio alterationis usque in finem: ergo cum ex minus denso fit magis densus remanebit eadem densitas numero: sed eadem densitas est subiectum equaliter densum: ergo minus densus et magis densus sunt equaliter densa. **C**ontra: alteratio est vna numero: ergo forma fluens a principio alterationis usque in finem est vna numero. **I**tem habitus augent per actus sequentes: sunt de difficili mobiles: generantur ex frequentia actuum: non ex vno actu: neque valet responsio dicentium illas esse conditiones habitus vnius secundum speciem: non secundum numerum. **T**um quod: habens habitum cytharizandi vel quouis alium habitum: si iuxta illum eliciat aliquem actum: et quo ad ope-

randum efficiatur promptior: ille actus necessario interimet totum habitum precedentem: cum per talem actum acquirat habitum perfectionis: ergo nouus in diuiduum habitus: constat autem hoc absurdissimum esse: nam ex quo nulla forma expellit a subiecto per inductionem alterius: nisi propter aliquam contrarietatem: vel repugnantiam: sed palam est inter habitum minus perfectum et magis perfectum eiusdem rationis: et maxime vbi non est participatio contrarij: sicut est de qualitatibus prime speciei: non est aliqua repugnantia in natura habitus: sed solum ratione priuationis admixte habitui minus perfecto: ergo per inductionem habitus sequentis vel gradus solum expellitur et perit priuatio et imperfectio: manente tota perfectione habitus. **T**um quod: actus et operationes sunt singularium: ergo conditiones sunt habitus vnius secundum numerum per se primo: per accidens et secundario habitus vnius h3 species. **T**um quod: quilibet actus elicitus a potentia mediante habitu: necessario interimet habitum mediante quo eliciebatur. **T**ertio est diligentissime obseruandum: quod gradus caloris se habent respectu caloris: veluti pars materialis ad individuum cuius est pars materialis: quemadmodum. n. hec caro et hoc os relata ad sortem manentem idem individuum a principio vite usque in finem fluunt et refluunt: ita quod gradus caloris relati ad calorem manentem eundem numero a principio alterationis usque in finem fluunt et refluunt: sicut hec carnes et hec ossa non sunt aliena a natura sortis: licet non includantur in ratione eius essentiali: ita isti gradus caloris non sunt accidentia supradicta calori: sed sint extra rationem eius quidditatiua: et hec est causa quod soleo procedere: caliditas suscipit magis et minus secundum eius essentiam: quatenus gradus caliditatis non dicuntur rem alterius generis supradicta: sed res exprimit eiusdem generis et speciei et individui: sed in ratione quidditatiua caliditatis tales gradus non includantur: dicuntur ergo gradus partes materiales: quia non inveniuntur in essentia forme et non sunt qualitates per se et directe: sed per reductionem et indirecte. **I**nduxi h3 notabile: ut declarare alterationem a minus calido ad magis calidum non terminari ad nouum individuum caliditatis: sed ad nouum gradum: qui gradus est in genere qualitatis per reductionem: et ita concludo quod non sunt tota individua quot gradus alicuius forme sibi inuicem in eodem subiecto succedentes. **Q**uarto est considerandum quod rationes aduersarij non concludunt. **A**d primam dico in alteratione mobile in quolibet instanti esse sub alio et alio gradu et non sub alia et alia qualitate: et extendendo nomen qualitatis ad id quod est reductiue qualitas: fateor mobile esse continue sub alia et alia qualitate. **A**d secundam: remissum et intensum in qualitatibus habentibus contrarij sunt contra-

ria et priuatiue opposita: at in non habentibus contrarij sunt priuatiue opposita: que oppositio priuatiua idonea est ad mutationem successiuam. **T**ertia ratio est soluta: quando est ostensus: quomodo gradus qualitatis est qualitas: et quomodo non. **A**d quartam: dico quod iste propositioes sunt false: manente eadem caliditate numero subiectus est equaliter calidus: manente eadem densitate numero subiectum est equaliter densus: eadem. n. caliditas remissa est que postea reddit intensa: densitas etiam aque vel terre manens eadem numero potest habere diuersos gradus secundum quos aliquod subiectum erit minus et magis densus: neque isti gradus differunt propter numerum: quia diuersitas numerus cadit propter inter diuidua alicuius species: et si essent gradus numero distincti: non possent esse simul in eodem subiecto.

Aerum quod in hac digressione processus est qualitates de priuatiua: scilicet: et tertia species suscipit magis et minus: intendi et remitti et concretive et abstractiue: si. n. alicuius qualitatis effectus formalis suscipit magis et minus: et causa formalis: si hoc subiectus calidum existat ut quattuor: erit calidus caliditate ut quattuor. **I**tem priuatiua qualitates in summo sunt incopossibiles in eadem parte subiecti: quia sunt inter se in copossibiles: sed illud propter quod non copatiuntur se qualitates in summo est aliquid se tenens ex parte ipsarum essentiarum in summo: quod vocatur gradus intensus. **C**ontra. 5. phisicorum. 18. qualitates de priuatiua et quarta species non terminant alterationem: quia non suscipiunt magis et minus. **R**ursus priuatiua celi. 21. genera priuatiua qualitatum sunt sine alteratione et genus quod dicitur potentia naturalis et genus quod est in quantitate ergo tales qualitates non intenduntur et remittuntur: ergo lumen et scientia cum sint qualitates de priuatiua specie non suscipiant magis et minus: ergo non acquiruntur qualitates de secunda specie per alterationem: contra commentatores. 5. phisicorum. 18. dicentes: illa autem que dicitur secundum potentiam et impotentiam naturalis est propinqua passiuæ et videtur quod in ea sit motus: et ita videtur esse in dictis Averrois contentio non negligenda. 7. phisicorum. 15. dignius est ut alteratio sit in priuatiua et quarta species etiam si quis videbit ipsam esse in alio genere quam in tertio genere qualitatis. **P**roterea: qualitates de tertia specie maxime dicuntur terminare alterationem: quia in eis verissima est contrarietas: est autem contrarietas causa formalis et necessaria in esse motus. **C**ontra. 5. phisicorum. 10. vult Averrois quod ista consequentia non valeat: in substantia est contrarietas ergo et motus: ergo qualitates de tertia specie non ideo terminantur alterationem: quia contrarie. **Q**uare ut veritas habeatur peripatetica paulo altius exordiendo. **D**ico priuatiue quod vnaquis forma suscipiat esse generatione: forma substantialis generatione simpliciter: accidentalis generatione secundum quid: et vtriusque generationis terminus a quo primus est priuatiua: et hec est causa quod 5. phisicorum. 12. ponebat differentiam inter motum cuius vterque terminus primus necessario est positus. et generationis cuius alter terminus est putatus: alter positus. **E**t si dicas pro ergo quando incipiet esse caliditas: incipiet esse generatione secundum quid: nunquam erit alteratio simpliciter a frigido in calidum: contra commentatores. 5. phisicorum. 19. concedentes alterationem simpliciter a priuatiua simpliciter in contrarij: et alterationem quodammodo a remissione calido ad intense calidum. **S**olutio prima est: iste terminus alteratio importat quilibet mutationem qua acquiratur de nouo vel intenditur qualitates. 5. phisicorum. 19. et ita sub alteratione comprehenditur generatione secundum quid: et alteratio vera. **C**ontra: alteratio a remissione calido ad intense calidum non est alteratio simpliciter: ergo. **S**olutio secunda sit ista: quam ego approbo: hec mutationes ordinem habent adinuicem: transmutatio qua abijcit ab aqua naturaliter disposita vnus gradus frigiditatis: mutatio qua inducit minima caliditas: et intensio caloris: alteratio qua auferit primus ille gradus frigiditatis incipit a frigiditate et desinit in non esse illius gradus intrinsece: et extrinsece terminatur ad caliditatem inductam: et hec est verissima alteratio a contrario simpliciter in contrarij simpliciter: non obstante quod hec alteratio sit mutatio priuatiua ratione termini ad quem intrinsece terminatur: mutatio autem qua inducitur minima caliditas est generatio secundum quid: cuius terminus primus a quo est priuatiua caliditatis: et non frigiditas cum illa sit terminus primus alterationis destructiue: intensio deinde caloris est verus motus et alteratio in comparatione ad generationem secundum quid: est autem alteratio quodammodo in respectu ad alterationem precedentem generationem secundum quid: **D**ico secundo: duntaxat qualitates de tertia suscipiunt magis et minus: intenduntur et remittuntur per admixtionem contrarij: lumen et scientia intenduntur et remittuntur absque contrarij admixtione: qualitates que intenduntur et remittuntur per contrarij admixtionem: saluata equali approximatione agentis passo et eadem medij dispositione: nunquam tunc inducuntur: sed intenduntur semper et remittuntur successiue per partem post partem in infinitum: lumen autem et scientia si intendi aut remitti debeant: opus est ut approximatio agentis passo aut medij dispositio varietur. volo dicere quod sol proferre potest in momento intensissimum lumen quod ab eo produci possit: ignis caliditate intensissimam nequit in instanti producere: quod successiue ab eo originetur: facta hec dicitur ut intensio luis et scie non sit alteratio: neque motus: intensiones autem qualitatum de tertia species motus proprie

De intensione & remissione.

est dicunt. ¶ Dico tertio: ad nales potetias fun-
datis in qualitatibus de tertia spe est alteratio &
no ad nales potetias in substantiis radicatae: & h
intendeat Comentator: dicens: illa aut que di fm
potetia & impotetia nalem est ppin qua passiva.
Scribit Albert^o magn^o. 5. p^hysⁱ. 18. & forte fm
nale potetia vel ipotetia: aliqui aut nales potetie
sunt sensibilia alicuius sensus: sicut p^z in duro &
molli & in quibusda alijs sic dicitis. ¶ Dico quarto:
qualitates de tertia spe si sunt p^zie: duas exigunt
conditiones. ¶ Prima e: q^d sint copossibiles i eodez
subiecto s; gradus certos & deteriatos. ¶ Sec^o
q^d acgrant enti actu a quo et remoueant: id tales
qualitates p^z veru motu acgrunt: intendunturq;
forme elemetoru substantiales neq; aliquo mo sut
copossibiles in eodez subiecto: neq; acgrunt. enti
actu. Io p^z motu neq; acgrunt: neq; intendunt: &
profecto cotrar ietas formaru copossibiliu s; cer-
tos gradus ifert subiectu ens actu: dato t^z p^z pos-
sibile q^d forme elemetoz eent copossibiles s; cer-
tos gradus: ad huc no acgrerent p^z motu: cu acq-
rant subiecto enti in pura potetia: his dicitis va-

rie soluuntur difficultates & calculatozie & nales:
vt in lectura nra in lib^zos auscultatozios diffuse
patefecimus: quare & c.

Ceteris sacre p^hye cultozes candidissimi enar-
rationes in tractatu Calculatozios de intensione &
remissione a Liberio Bacilerio Bononiensi vi-
roni seculi celeberrimo: in felici Ticinensi aca-
demia lucubratas.

Cum priuilegio cōcesso a Serenissimo xpia-
noꝝ Rege Jacopo de paucis drapis d Burgos
franco: ne aliquis audeat neq; psumat hac lectu-
ram imprimere: nec imprimi facere: nec in alio loco
impressaz in dño nostro exportare: nec exportari
facere vsq; ad deceniu: sub pena in lris Regali-
bus contenta & c.

Papie impressa per Jacob de paucis
drapis d Burgos franco Anno
dñi. 1507. die. 26.
mēsis Julij.

